

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет транспорту, менеджменту і логістики
Кафедра логістики

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри логістики
Григорак М.Ю.
(підпис, П.І.Б)
«07» грудня 2020 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА

(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)

ВИПУСКНИКА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ

«МАГІСТР»

ТЕМА: «Оптимізація митного забезпечення взаємодії учасників глобальних ланцюгів постачання»

зі спеціальності 073 «Менеджмент»
(шифр і назва)
освітньо-професійна програма «Глобальна логістика та управління ланцюгами постачання»
(шифр і назва)
форма навчання денна

Виконавець: Некрасов Даниїл Андрійович
(прізвище, ім'я та по батькові) (підпис, дата)

Науковий керівник: Гриценко С.І.
(прізвище та ініціали) (підпис, дата)

Нормоконтролер: Кабан Н.Д.
(прізвище та ініціали) (підпис, дата)

Київ 2020

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет транспорту, менеджменту і логістики

Кафедра логістики

Освітнього ступеня магістр

Форма навчання денна

Спеціальність 073 «Менеджмент»

(шифр найменування)

Освітньо-професійна програма «Глобальна логістика та управління ланцюгами постачання»

(шифр найменування)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри логістики

Григорак М.Ю.

(підпис, П.І.Б)

«05» жовтня 2020 р.

ЗАВДАННЯ

НА ВИКОНАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Некрасова Даниїла Андрійовича

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема дипломної роботи: «Оптимізація митного забезпечення взаємодії учасників глобальних ланцюгів постачання» затверджена наказом ректора від 06 жовтня 2020 р. № 1932/ст.

2. Термін виконання роботи: з 05.10.2020 р. до 31.12.2020 р.

3. Дата подання роботи на випускню кафедру 07.12.2020 р.

4. Вихідні дані до проекту: загальна та статистична інформація ДФС української та Київської митниці, економічні та фінансові показники компанії, літературні джерела зі статистичними показниками роботи митниці, Інтернет-джерела.

5. Зміст пояснювальної записки: Основні напрямки модернізації митних органів на основі сучасних технологій. Аналіз та оцінка діяльності митних органів в Україні. Розвиток перспективної архітектури інформаційних технологій в Державній митній службі України.

6. Перелік обов'язкового графічного матеріалу: таблиці, діаграми, графіки, схеми, що ілюструють теперішній стан проблеми та методи їх вирішення.

7. Календарний план – графік

№ п/п	Завдання	Термін виконання	Відмітка про виконання
1	2	3	4
1.	Вивчення та аналіз наукових статей, літературних джерел, нормативно-правової документації, підготовка першого варіанту вступу та теоретичного розділу	05.10.20-18.10.20	виконано
2.	Збір статистичних даних, проведення хронометражу, виявлення, підготовка першого варіанту аналітичного розділу	19.10.20-01.11.20	виконано
3.	Розробка проектних пропозицій та їх організаційно-економічне обґрунтування, підготовка першого варіанту проектного розподілу та висновків. Редагування перших варіантів дипломної роботи	02.11.20-24.11.20	виконано
4.	Підготовка остаточного варіанта дипломної роботи, перевірка у нормоконтролера	25.11.20-30.11.20	виконано
5.	Узгодження роботи з науковим керівником, одержання відгуку наукового керівника, подання на кафедру логістики для допуску до захисту, одержання внутрішньої та зовнішньої рецензій, довідки про успішність	01.12.20-06.12.20	виконано
6.	Подання дипломної роботи на кафедру логістики	07.12.20	виконано

Студент _____
(підпис)

Керівник дипломної роботи _____
(підпис)

8. Консультанти з окремих розділів роботи:

Розділ	Консультант (посада, П.І.Б.)	Дата, підпис	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Розділ 1	проф., д.е.н. Гриценко С.І.	05.10.20	05.10.20
Розділ 2	проф., д.е.н. Гриценко С.І.	19.10.20	19.10.20
Розділ 3	проф., д.е.н. Гриценко С.І.	02.11.20	02.11.20

9. Дата видачі завдання «05» жовтня 2020 р.

Керівник дипломної роботи: _____ Гриценко С.І.
(підпис керівника) (П.І.Б)

Завдання прийняв до виконання: _____ Некрасов Д.А.
(підпис випускника) (П.І.Б)

РЕФЕРАТ

Загальний обсяг пояснювальної записки до дипломної роботи на тему «Оптимізація митного забезпечення взаємодії учасників глобальних ланцюгів постачання» складає 119 сторінок та містить 5 рисунків, 7 таблиць, 100 використаних джерел.

МИТНІ АСПЕКТИ ЛОГІСТИКИ, ЕЛЕКТРОННІ СИСТЕМИ ДЕКЛАРУВАННЯ ТОВАРІВ, ЛАНЦЮГ ПОСТАЧАНЬ

В дипломній роботі розглядались питання щодо інтеграції нових систем контролю та обробки митних декларацій, для забезпечення швидкого управління документами та процедур митного оформлення.

Основною метою цієї роботи є поліпшення оптимізації процесу митного оформлення.

Мета даної дипломної роботи:

- надати опис діяльності української та Київської митниць;
- розрахувати ефективність інтеграції ED2 в Україні;
- проаналізувати економічну ефективність інтеграції науково-технічного прогресу митної справи в Україні;
- аналіз питань для прискорення обробки митних декларацій.

Зміст диплому представляє вдосконалення процесів контролю та швидкості оформлення митних декларацій.

У проектно-рекомендаційній частині дипломної роботи були розроблені пропозиції щодо інтеграції електронних систем декларування товарів та контролю за експортом та імпортом товарів.

Матеріали дипломної роботи рекомендуються використовувати під час проведення наукових досліджень, у навчальному процесі та в практичній діяльності фахівців логістичних підрозділів.

ABSTRACT

General volume of explanatory message to diploma work on a theme «Optimization of the custom providing of co-operation of participants of global chains of supply» folds 119 pages and contains 5 figures, 7 tables, 100 used sources.

CUSTOM ASPECTS of LOGISTIC, ELECTRONIC SYSTEMS DECLARATION COMMODITIES, CHAIN of SUPPLIES

In diploma work questions were examined in relation to integration of the new checking and treatment of customs declarations systems, for providing of rapid management and procedures of custom registration documents.

The primary purpose of this work is an improvement of optimization of process of custom registration.

Aim of this diploma work :

- to give description of activity of the Ukrainian and Kyiv customs;
- to expect efficiency of integration of ED2 at Ukraine;
- to analyse economic efficiency of integration of scientific and technical progress of custom business at Ukraine;
- an analysis of questions is for the acceleration of treatment of customs declarations.

The table of contents to the diploma presents perfection of processes of control and speed of registration of customs declarations.

In project-recommendation part of diploma work there were the worked out suggestions in relation to integration of the electronic systems of declaration of commodities and control after an export and import of commodities.

Materials of diploma work are recommended to use during realization of scientific researches, in an educational process and in practical activity of specialists of logistic subdivisions.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	7
ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МИТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ УЧАСНИКІВ ГЛОБАЛЬНИХ ЛАНЦЮГІВ ПОСТАЧАННЯ.....	10
1.1 Стратегія розвитку державної митної служби в Україні	10
1.2 Трансформація митної служби України в контексті глобального конкурентного розвитку	16
1.3 Основні напрямки модернізації митних органів на основі сучасних технологій	28
1.4 Висновки до розділу 1	34
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ МИТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ УЧАСНИКІВ ГЛОБАЛЬНИХ ЛАНЦЮГІВ ПОСТАЧАННЯ	35
2.1 Аналіз інформаційно – комунікаційних систем і технологій в митній галузі	35
2.2 Аналіз та оцінка діяльності митних органів в Україні.....	47
2.3 Діагностика основних стратегічних напрямків розвитку митної служби України	56
2.4 Висновки до розділу 2	74
РОЗДІЛ 3 ФОРМУВАННЯ ОПТИМАЛЬНОГО МИТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ УЧАСНИКІВ ГЛОБАЛЬНИХ ЛАНЦЮГІВ ПОСТАЧАННЯ.....	76
3.1 Розвиток перспективної архітектури інформаційних технологій в Державній митній службі України	76
3.2 Розрахунок ефективного впровадження нових технологій на митниці України	80
3.3 Удосконалення інформаційного забезпечення на митниці в контексті запровадження загальної декларації прибуття (ЗДП)	94
3.4 Висновки до розділу 3	106
ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ.....	108
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	115

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

- ЄАІС – Єдина автоматизована інформаційна система;
- ССД – митна декларація вантажу;
- ВРІС – базові показники діяльності митних органів;
- СS – Спеціальне обслуговування;
- АСМО - Автоматизована система митного оформлення;
- ЗДП - Загальна декларація прибуття;
- ЕВІТДА - Прибуток до відсотків, податків, зносу та амортизації.

ВСТУП

Основним завданням сучасних інформаційних технологій є управління інформацією в митній системі з метою підвищення ефективності митного оформлення та контролю, створення сприятливих умов для учасників зовнішньоекономічної діяльності та одночасно максимізації порушень митного законодавства. У сучасних умовах без використання інформаційних технологій практично неможливо зробити розмитнення швидким та прозорим. Основним напрямком розвитку інформаційних митних систем є впровадження технологій електронного декларування, інтегрованих із системами управління ризиками.

Питання автоматизації частково вирішуються в рамках єдиної автоматизованої інформаційної системи (ЄАІС) Митної служби України. При цьому в ЄАІС реалізуються лише деякі окремі завдання, такі як автоматизація функцій введення інформації, її обробки, зберігання, контролю, формування звітів та іншої інформації та довідкових документів про діяльність митних органів.

Основним змістом інформаційно-технічної політики є цілеспрямована діяльність Митної служби України з інформатизації митних органів та забезпечення функціонування об'єктів інформаційно-технічної інфраструктури. Інформатизація митних органів є самостійною та пріоритетною діяльністю Митної служби України та є процесом впровадження сучасних інформаційних технологій у митний бізнес.

Об'єктом даної дипломної роботи є процес оптимізації митного забезпечення взаємодії учасників глобальних ланцюгів постачання.

Предметом дослідження є сучасні інформаційні технології, що використовуються у митній діяльності.

Метою даної роботи є вивчення можливих перспектив розвитку та використання найближчим часом технологій, за допомогою якої митні органи зможуть якісніше виконувати свої завдання.

Для досягнення цієї мети необхідно вирішити наступні завдання:

- розглянути стратегію розвитку державної митної служби України, а також визначити основні напрямки модернізації митних органів;
- розглянути ефективність впровадження ЗДП (загальна декларація прибуття);
- визначити поняття інформаційних систем та інформаційних технологій;
- визначити цілі, завдання та значення інформаційних технологій у митній галузі;
- визначити основні напрями удосконалення митної служби України;
- визначити, які митні операції виконуються з використанням інформаційних систем та технологій;
- визначити ефективність роботи ЕД2 та шляхи її подальшої модернізації;
- розглянути питання штучного інтелекту, як механізму зменшення впливу людського фактору при оформленні експортних/імпортних декларацій;
- розглянути проблеми впровадження інформаційних технологій та вдосконалення інформаційних систем на митниці.

Методи дослідження. У ході роботи були використанні такі методи: структурно-логічний аналіз (для побудови логіки та структури дипломної роботи); загальнонаукові методи аналізу й синтезу (при дослідженні діяльності митних органів); статистичний аналіз (при обґрунтуванні підходу до проведення аналізу та оцінки діяльності митних органів в Україні); системно-структурний (для визначення основних тенденцій розвитку перспективної архітектури інформаційних технологій в Державній митній службі України).

Наукова новизна одержаних результатів полягає у вирішенні актуальних науково-практичних задач формування оптимального митного забезпечення учасників глобальних ланцюгів постачання на основі удосконалення інформаційних систем і технологій в митній галузі.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МИТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ УЧАСНИКІВ ГЛОБАЛЬНИХ ЛАНЦЮГІВ ПОСТАЧАННЯ

1.1 Стратегія розвитку державної митної служби в Україні

Перехід України на інноваційний принцип розвитку економіки, формування сприятливих перспектив ефективної інтеграції України в світове господарство, зміна масштабів, характеру і форм зовнішньоекономічної діяльності формують передумови для вдосконалення митної діяльності та розробки стратегії розвитку митної служби України на довгострокову перспективу.

Реалізація Концепції розвитку митних органів України сформувала основу для забезпечення інтересів держави в митній сфері, протидії загрозам економічної безпеки і створення сприятливих умов для зовнішньої торгівлі. Подальше вдосконалення забезпечується через формування універсальних інструментів і встановлення показників ефективності діяльності в залежності від динамічно мінливого зовнішнього середовища і внутрішньої політики держави.

Стратегія розвитку митної служби України до 2020 року (далі - Стратегія) визначає ключові умови і пріоритети вдосконалення митної служби на довгострокову перспективу у взаємозв'язку з довгостроковими цілями і завданнями.

Основним стратегічним орієнтиром митної служби України є забезпечення економічної безпеки в сфері зовнішньоекономічної діяльності України та сприяння зовнішній торгівлі.

Стратегічною метою митної служби України є підвищення рівня економічної безпеки України, створення сприятливих умов для залучення

інвестицій в Українську економіку, повного надходження доходів у державний бюджет, захисту вітчизняних виробників, охорони об'єктів інтелектуальної власності та максимального сприяння зовнішньоторговельної діяльності на основі підвищення якості та результативності митного адміністрування.

До основних напрямів розвитку митної служби України відносяться:

- митне регулювання;
- здійснення фіскальної функції;
- правоохоронна діяльність;
- надання державних послуг та здійснення контрольних-наглядових функцій;
- сприяння інтеграційним процесам та міжнародного співробітництва.

Для забезпечення основних напрямів потрібно вдосконалення наступних допоміжних напрямків:

- митна інфраструктура;
- кадровий потенціал і антикорупційна діяльність;
- соціальна сфера.

Результативність діяльності митної служби України щодо її основними напрямками розвитку визначить необхідність внесення змін до підходи до вдосконалення організаційно-управлінської діяльності.

Положення стратегії співвідносяться зі стратегією національної безпеки України до 2020 року, концепції довгострокового соціально-економічного розвитку України, Основними напрямками зовнішньоекономічної політики України до 2020 року, зовнішньоекономічної стратегією України до 2020 року, Транспортною стратегією України на період до 2030 року, Стратегією інноваційного розвитку України на період до 2020 року та Стратегією державної антинаркотичної політики України до 2020 року.

В ході реалізації запланованих заходів Стратегії митна служба взаємодіє з іншими державними органами виконавчої влади та організаціями.

Стратегія митної служби до 2020 року (далі - Стратегія) - це офіційно визнана система довгострокових цілей та пріоритетів, що визначають стійкий поетапний розвиток митних органів України.

Стратегія розвитку митної служби України до 2020 року (далі - Стратегія) визначає ключові умови та пріоритети вдосконалення митної служби в довгостроковій перспективі у поєднанні з довгостроковими цілями та завданнями [6].

Основним стратегічним напрямком діяльності митної служби України є забезпечення економічної безпеки у сфері зовнішньоекономічної діяльності України та сприяння зовнішній торгівлі.

Стратегічною метою митної служби України є підвищення рівня економічної безпеки України, створення сприятливих умов для залучення інвестицій в економіку України, повних надходжень до бюджету, захист вітчизняних виробників, захист інтелектуальної власності та максимальне сприяння зовнішній торгівлі шляхом вдосконалення якості та ефективності митного адміністрування.

Основними напрямками розвитку митної служби України є:

- митне регулювання;
- здійснення фіскальної функції;
- правозастосування;
- надання державних послуг та здійснення контрольно-наглядових функцій;
- сприяння інтеграційним процесам та міжнародному співробітництву.

Для забезпечення основних територій слід вдосконалити такі допоміжні зони:

- митна інфраструктура;
- людські ресурси та антикорупційна діяльність;
- соціальна сфера.

Діяльність митної служби України за основними напрямками розвитку визначить необхідність змін у підходах до вдосконалення організаційно-управлінської діяльності.

Положення Стратегії співвідносяться зі Стратегією національної безпеки України до 2020 року, з Концепцією довгострокового соціально-економічного розвитку України, Основними напрямками зовнішньоекономічної політики України до 2020 року, Зовнішньоекономічною стратегією України до 2020 р., Транспортної стратегії України на період до 2030 р., Стратегії інноваційного розвитку України на період до 2020 р. та Стратегії державної антинаркотичної політики України до 2020 р. [7].

Під час реалізації запланованих заходів Стратегії митна служба взаємодіє з іншими органами виконавчої влади та організаціями.

Розвиток митної служби України слід розглядати крізь призму її основних завдань та пріоритетів.

Основним змістом митної політики України є митна адміністрація - організаційно-управлінська діяльність митної служби, а також діяльність митних органів у нормативно-правовій базі в процесі реалізації покладених на них завдань у митній сфері.

Розвиток митної служби України здійснюється у таких взаємопов'язаних сферах, що відповідають стратегічній меті та пріоритетам митної політики:

- вдосконалення митного регулювання;
- вдосконалення митного контролю після випуску товарів;
- вдосконалення реалізації фіскальної функції;
- вдосконалення правоохоронної діяльності;
- сприяння розвитку інтеграційних процесів та розвитку міжнародного співробітництва;
- вдосконалення системи державних послуг;
- вдосконалення митної інфраструктури;
- вдосконалення підтримки інформаційних технологій;

- посилення кадрового потенціалу та посилення антикорупційної діяльності;

- розвиток соціальної сфери;

- вдосконалення організаційно-управлінської діяльності.

Отже, вищевикладене призводить до висновку, що сучасний етап реалізації Концепції стратегії митних органів до 2020 року. В Україні передбачає вдосконалення організаційно-управлінської діяльності та якісну трансформацію митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Технологія електронного декларування товарів впроваджена в рамках діючої в митних органах системи електронного документообігу. Ця система складається з двох взаємопов'язаних підрозділів: загального документообігу, який підрозділяється на внутрішній документообіг, що реалізується в митній системі, і зовнішній документообіг передбачає обіг документів з іншими державними органами, а також фізичними та юридичними особами. Блок спеціального документообігу. Завдяки спеціальному документообігу здійснюються найважливіші функції митних органів - митне оформлення та митний контроль щодо товарів та транспортних засобів, що переміщуються через кордон України.

Як суб'єкти електронного документообігу на митниці виділяють:

Органи державної влади: митні органи, правоохоронні органи, прокуратура тощо;

Учасники зовнішньоекономічної діяльності, якими можуть бути як юридичні, так і фізичні особи, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність та взаємодіють з митними органами. Такими учасниками можуть бути: митні брокери, митні перевізники, фізичні та юридичні особи; комерційні банки; страхові компанії тощо.

Формування системи електронного документообігу в митній сфері Російської Федерації базується на реалізації проекту "Українська митниця - 21".

Цей проект включає дві основні сфери:

1. Здійснення митних операцій через систему електронного документообігу у сфері митного оформлення та митного контролю, товарів та транспортних засобів, що перевозяться через митний кордон Російської Федерації.

2. Здійснення попередньої електронної декларації товарів та транспортних засобів із використанням міжнародних стандартів передачі електронних документів та електронної декларації.

Розглянемо технологічну процедуру митного оформлення та електронного декларування:

- передача електронного повідомлення про прибуття товару в зону діяльності підпорядкованого митного органу;

- Вантаж, що прибув, поміщається на склад тимчасового зберігання або на митний склад. На цьому етапі за допомогою електронного обміну інформацією між митною службою та власником складу здійснюється весь необхідний облік та контроль за термінами зберігання щодо надходження на склад та випуску вантажу;

- складання та надсилання копії митної декларації в мережу або на дискету митному органу;

- паралельно із здійсненням процедури митного оформлення, включаючи електронне декларування товарів, може проводитися їх митний огляд, що скорочує час, необхідний для виконання митних формальностей;

- електронна декларація вантажної митної декларації ПЗЗ перевіряється машинною інтерпретацією уніфікованого алгоритму дій програмним пакетом;

- отримання додаткової інформації стосовно даних, що подаються до ПЗЗ, якщо виникає необхідність (тоді протокол невідповідностей надсилається до функціональних підрозділів митниці). Таким чином, може вимагатися інформація про митні платежі, заборгованість та затримки;

- за результатами перевірки електронної митної декларації рішення про доставку вантажу одержувачу передається на склад.

Усі етапи процедури електронного декларування контролюються електронною підсистемою з відображенням поточного стану процесу електронного декларування, передаючи інформацію про поточний стан цього процесу. За результатами процедури електронного декларування вся відповідна інформація передається до регіональної бази даних, а також до ДФС України.

1.2 Трансформація митної служби України в контексті глобального конкурентного розвитку

Діяльність митної служби України відбувається під впливом факторів, що не тільки позитивний вплив на її розвиток, але і створюють передумови до появи загроз, що може негативно відбитися на реалізації деяких заходів Стратегії.

Вплив загальних економічних чинників на діяльність митної служби України зумовлено тенденціями, що формуються в сучасній світовій економіці. З одного боку, відбувається процес глобалізації світового господарства, що посилює світову конкуренцію, а з іншого - зростання регіональної інтеграції як способу поліпшення конкурентоспроможності окремих країн і регіонів.

Перехід Української економіки на шлях інноваційного розвитку і модернізації передбачає розширення зовнішньоекономічних зв'язків як джерела економічного зростання, впровадження передових технологій, доступ до міжнародних фінансових ресурсів, наповнення внутрішнього ринку якісними споживчими товарами, а також сприяє виходу Українських компаній на світовий ринок.

Негативний вплив основних світових економічних факторів обумовлено можливістю погіршення внутрішньої і зовнішньої кон'юнктури, зниження обсягів зовнішньоторговельного обороту, уповільнення темпів зростання економіки і рівня інвестиційної активності, спаду промислового виробництва, а також іншими негативними явищами.

Зріст економіки в результаті розширення і модернізації підприємств, розташованих в Україні, буде супроводжуватися збільшенням частки товарів вітчизняного виробництва на внутрішньому ринку, що спричинить за собою скорочення обсягів імпорту при зростаючому обсязі експорту.

Вплив інтеграційного фактору значною мірою пов'язано зі вступом України до Світової організації торгівлі, що може змінити ситуацію як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках, а також динаміку і структуру експортних і імпорتنих вантажопотоків. [96]

Прогнозується, що в середньостроковій перспективі цей найважливіший фактор буде впливати на діяльність всіх Українських учасників зовнішньоекономічної діяльності, визначить не лише напрями вдосконалення всієї зовнішньоекономічної сфери, але і в цілому призведе до змін в структурі бюджету країни.

Очевидно, що ідеологія формування дохідної частини бюджету повинна бути не тільки оптимізована відповідно до нових реалій, а й спрямована на забезпечення економічної безпеки країни, посилення боротьби зі злочинами та адміністративними.

Правопорушеннями, віднесеними законодавством України до компетенції митних органів, на боротьбу з корупцією і міжнародним тероризмом, незаконним обігом об'єктів інтелектуальної власності, наркотичних засобів, психотропних речовин, зброї та боєприпасів, культурних цінностей та інших предметів, що переміщуються через митний кордон України.

Разом з тим вступ України до Світової організації торгівлі послужить стимулом до подальшого спрощення митних процедур в рамках відбуваються інтеграційних процесів на основі подальшого розвитку інформаційних технологій.

Буде потрібно подальше вдосконалення всієї митної та транспортної інфраструктури, а також логістичних процесів.

З огляду на сформовані умови інтеграції України в світове співтовариство, митна служба України буде концентрувати свою діяльність на розвиток системи митного адміністрування, яка повинна стати інструментом впливу на вітчизняний ринок в рамках законодавчої бази.

Разом з тим у розвитку інтеграційного фактору не можна не враховувати негативний вплив політичної нестабільності в ряді регіонів, суміжних з Україною, на розвиток зовнішньоекономічних зв'язків і транспортного сполучення України з іншими країнами. Вплив таких факторів може проявитися в створенні альтернативних транспортних маршрутів, введення дискримінаційних заходів проти України учасників зовнішньоекономічної діяльності та вчиненні інших дій.

Вплив технологічного фактору на діяльність митних органів характеризується комплексною автоматизацією та інформатизацією всіх напрямків діяльності. Наслідком цього процесу є виникнення потенційних загроз інформаційній безпеці митних органів. З огляду на це процес впровадження досягнень науки і техніки в діяльність митних органів повинен супроводжуватися не тільки підвищенням прозорості окремих митних процесів, але і вдосконаленням заходів забезпечення інформаційної безпеки. [99]

Активізація зовнішньоекономічних зв'язків України, що викликає увагу до діяльності митних органів у вигляді оцінки внеску у формування умов ведення бізнесу в Україні, а також наявність можливостей і загроз з боку зовнішнього середовища обумовлює необхідність цілеспрямованого вдосконалення митної служби України за напрямками її діяльності.

В сучасних умовах митні органи України сприяють реалізації інтересів держави в сфері зовнішньої торгівлі, розвитку Українського виробництва, надають протидію загрозам безпеці України, злочинів і адміністративних правопорушень, забезпечують поповнення дохідної частини бюджету, також сприяють створенню сприятливих умов для розвитку та інтенсифікації зовнішньоекономічної діяльності і мінімізації витрат

учасників зовнішньоекономічної діяльності шляхом скорочення часу, необхідного для здійснення митних операцій, підвищення якості послуг, що державних послуг в галузі митної справи.

Покращився якість митного регулювання та адміністрування по відношенню до інноваційного бізнесу, але фіскальна складова все ще превалює над стимулюючою.

Митні органи України як і раніше грають важливу роль в поповненні дохідної частини бюджету. Так, в 2011 році обсяг надходжень митних платежів становить понад 52 відсотків дохідної частини бюджету.

Аналіз надходження митних платежів до бюджету за минулі роки свідчить про щорічне перевиконання митними органами встановленого завдання.

Збільшення значення планового показника за обсягами збору митних платежів відбувається на тлі зростання обсягів зовнішньоторговельного товарообігу України. [98]

Протидія викликам і загрозам у сфері національної безпеки держави є основною цільовою установкою вдосконалення правоохоронної діяльності. Основна загроза економічній безпеці України при переміщенні товарів і транспортних засобів через митний кордон виходить від суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, які здійснюють недобросовісні дії, що містять ознаки злочинів та адміністративних правопорушень, віднесених до компетенції митних органів.

У зв'язку з цим основні зусилля підрозділів митних органів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, спрямовані на попередження, виявлення, припинення та розкриття злочинів і адміністративних правопорушень, віднесених до компетенції митних органів.

Значним кроком на шляху лібералізації і спрощення митних процедур стало розширення практики електронного декларування, впровадження технології віддаленого випуску, впровадження практики обов'язкового

попереднього інформування про ввозяться товари, скорочення терміну випуску товарів високого ступеня переробки, визначення мінімального переліку документів, необхідних для подання в митних цілях, введення інституту уповноваженого економічного оператора, забезпечення можливості випуску товарів до подачі митної декларації, застосування нових технологій сплати митних платежів. [100]

Разом з тим повний перехід на безпаперові технології ускладнений неготовністю інших державних контрольних органів до використання сучасних механізмів взаємодії. Навіть при електронному декларуванні частина документів з цієї причини представляється на паперових носіях.

Для створення сприятливих умов застосування електронного декларування потрібен розвиток системи електронного міжвідомчої взаємодії та отримання відомостей про дозвільні документи безпосередньо від видали ці контролюючих органів України, а не від учасників зовнішньоекономічної діяльності.

Необхідно завершити роботу щодо формування бази даних дозвільних документів, впровадження якої має підвищити ефективність митного контролю при їх перевірці.

Також необхідно скоротити перелік документів, які подаються при декларуванні товарів, з метою підтвердження дотримання заборон і обмежень.

З 2009 року митна служба здійснює проект по використанню попереднього інформування в автомобільних пунктах пропуску. Вжиті заходи дозволили значно скоротити час здійснення митних операцій в автомобільних пунктах пропуску.

З урахуванням позитивного досвіду запровадження попереднього інформування в автомобільних пунктах пропуску актуально його поширення на інші види пунктів пропуску через митний кордон Митного союзу.

Спрощення митних формальностей при переміщенні товарів через митний кордон Митного союзу і скорочення часу на проведення митних операцій вимагають адекватних заходів щодо розвитку і вдосконалення митного контролю після випуску.

До сих пір митні перевірки проводяться точково і за інформацією, отриманою з інших державних контролюючих і правоохоронних органів, на підставі скарг, що надійшли, а також результатів власної аналітичної роботи, що не сприяючи тим самим реалізації системного підходу до організації перевірочних заходів.

В недостатній мірі реалізуються заходи перевірочної діяльності, спрямовані на припинення та профілактику правопорушень по відношенню до товарів, що ввозяться для промислового використання, перевірки уповноважених економічних операторів, а також учасників зовнішньоекономічної діяльності, віднесених до нижчої категорії ризику. Скорочення термінів і спрощення митного контролю при декларуванні та випуску товарів зажадає активізації перевірочної діяльності щодо товарів, які переміщуються учасниками зовнішньоекономічної діяльності, віднесеними до категорії низького ризику порушення митного законодавства.

В рамках Митного союзу проведена робота, пов'язана з формуванням єдиних підходів до управління ризиками та уніфікації національних систем управління ризиками. Проведена робота по уніфікації вартісних індикаторів ризику, а також індикаторів ризиків, що охоплюють товари, що переміщуються фізичними особами для особистого користування.

Незважаючи на комплексний підхід і значний обсяг реалізованих заходів, залишаються актуальними проблеми недостовірного декларування товарів, заниження митної вартості, правильності класифікації та обґрунтованості надання митних пільг і преференцій, в тому числі в рамках застосування системи управління ризиками.

Міжнародне співпраця митної служби України направлено на спрощення процесу переміщення товарів і транспортних засобів шляхом гармонізації та уніфікації законодавства України в сфері митної справи з нормами міжнародного права і загальноприйнятої міжнародної практики і здійснюється в рамках взаємодії з митними та іншими органами державної влади іноземних держав, міжнародними організаціями і інтеграційними об'єднаннями.

Пріоритетним напрямком міжнародної діяльності митної служби в останні роки стала робота, пов'язана з формуванням Митного союзу і Єдиного економічного простору.

В даний час митна служба здійснює активну взаємодію з митними службами ЄС з метою вирішення проблемних питань, пов'язаних з функціонуванням єдиної митної території і практичною реалізацією механізмів.

Співпраця з митними службами європейських держав здійснюється в рамках спільних проектів Комітету співробітництва Україна - Європейський союз і на двосторонній основі.

Триває реалізація пілотного проекту з автоматизованого обміну інформацією між митними службами держав - членів Європейського союзу і Українськими митними органами. У проекті беруть участь 13 країн - членів Європейського союзу. Розглядається новий напрямок співпраці - взаємодія в області примусового стягнення до бюджету заборгованості зі сплати митних платежів з європейських громадян.

Представники митної служби беруть участь у роботі Всесвітньої митної організації, підкомітету з митного і транскордонного співробітництва Комітету співробітництва України – Європейський союз, в заходах по лінії форуму "Азіатсько-Тихоокеанське економічне співробітництво", спеціальної робочої групи з питань митного співробітництва Шанхайської організації співпраці. З Всесвітньою митною

організацією підписаний Меморандум про співпрацю в сфері навчання, освіти, модернізації та досліджень в галузі митної справи.

Розширюється мережа представництв (представників) митної служби України за кордоном. В даний час кількість представництв (представників) митної служби України досягло 17, що свідчить про підвищення рівня взаємодії з митними службами іноземних держав.

Митна служба України, будучи невід'ємною частиною системи державного управління зовнішньоторговельною діяльністю, одночасно виступає в ролі одного з основних механізмів її регулювання, поєднуючи функції фіскального, правозастосовуючого і контролюючого органу, і в той же час сприяє розвитку зовнішньоекономічної діяльності. Це означає, що в сучасних умовах митна служба України як частина економічної системи держави поряд з виконанням традиційних функцій державного адміністрування в сфері оподаткування зовнішньої торгівлі все активніше виступає як соціально-економічний інститут, де митна діяльність проявляється як особлива форма послуги. Одним з факторів досягнення стратегічної мети митної служби України в частині сприяння міжнародній торгівлі є якісне надання державних послуг в галузі митної справи учасникам зовнішньоекономічної діяльності. У митних органах така діяльність здійснюється безоплатно в рамках відповідних адміністративних регламентів.

Митна служба України надає Державні послуги, спираючись на Всесвітній досвід в області взаємодії з бізнес-спільнотою. На сьогоднішній день в митних органах застосовується 15 адміністративних регламентів по виконанню державних функцій (надання державних послуг).

Ефективні якісні державні послуги в галузі митної справи сприяють збільшенню швидкості митних процесів, знижують витрати підприємців і кінцевого споживача товару, дозволяють підвищити безпеку в сфері зовнішньоекономічної діяльності, що сприяє розвитку бізнесу та торговельної діяльності на території Єдиного економічного простору.

Триває активна робота по вдосконаленню митних операцій і процедур, спрямована на мінімізацію витрат учасників зовнішньоекономічної діяльності. Ключовим елементом такої роботи є взаємодія митної служби України з бізнес-спільнотою.

Подальший розвиток зазначеного напрямку відіграє пріоритетну роль в забезпеченні вимог Світової організації торгівлі щодо забезпечення безпеки торгівлі і сприянню бізнесу на основі підвищення якості та результативності державних послуг в галузі митної справи.

В даний час сучасні інформаційно-комунікаційні технології стали основою митних процесів, сформувавши загальний інформаційний простір держав - членів Митного союзу.

З метою забезпечення економічної безпеки України, підвищення якості митного адміністрування і надання державних послуг проводиться робота по впровадженню сучасних інформаційних технологій в діяльність митних органів, а також з модернізації інформаційно-програмних засобів, включаючи інфраструктуру, що забезпечує безвідмовне функціонування всіх компонентів Єдиної автоматизованої інформаційної системи митних органів.

Інтеграція інформаційних ресурсів в рамках Митного союзу, що динамічно розвивається міжвідомча електронну взаємодію і пов'язані з ними надання державних послуг та виконання державних функцій в електронному вигляді зажадали термінового вирішення наступних завдань:

необхідність поєднання інтенсивного і екстенсивного розвитку відомчої інтеграційної телекомунікаційної мережі митної служби, що забезпечує гарантовану доставку інформації;

вдосконалення системи забезпечення інформаційної безпеки митних органів з урахуванням стійкого зростання кількості порушників і загроз з боку глобального інформаційного простору;

недостатня кількість кваліфікованих інженерних і технічних фахівців.

З метою сприяння інфраструктурного розвитку прикордонних суб'єктів України, а також мінімізації транспортного навантаження на великі міста України, обумовленої зростаючими обсягами зовнішньої торгівлі, була розроблена Концепція митного оформлення і митного контролю товарів в місцях, наближених до державного кордону України.

Підсумком реалізації зазначеної Концепції має стати розвиток в місцях, наближених до державного кордону України, митної та транспортно-логістичної інфраструктури, зокрема митно-логістичних терміналів, на території яких розташовані будівлі споруди, виявляються логістичні послуги, послуги, пов'язані з проведенням митних операцій, та інші послуги, а також здійснюються митний та інші види державного контролю.

Розгортання мережі митно-логістичних терміналів здійснюється в залежності від інтенсивності і обсягу товаропотоків. Реалізація таких заходів дозволяє не тільки модернізувати існуючу транспортну інфраструктуру і складські комплекси, а й сприяти розвитку транзитного потенціалу України.

Для якісного виконання митними органами покладених на них функцій необхідно поліпшити умови праці посадових осіб митних органів за допомогою забезпечення службовими площами, технічними засобами митного контролю та засобами зв'язку.

Розміщення посадових осіб митних органів на орендованих площах призводить в деяких випадках до їх потрапляння в певну залежність від комерційних організацій-орендодавців, а також до витрат бюджетних коштів на оренду приміщень.

Законом "Про митне регулювання в Україні" передбачається, що митні органи повинні розміщуватися в приміщеннях, що перебувають у державній власності. З ініціативи осіб, які здійснюють діяльність в сфері митної справи, учасників зовнішньоекономічної діяльності, які здійснюють регулярні експортно-імпортні поставки товарів, а також транспортних і експедиторських організацій і організацій поштового зв'язку митні пости і

структурні підрозділи митниць можуть перебувати в приміщеннях, що належать зазначеним особам.

Завдання розміщення посадових осіб митних органів на власних площах з найменшими витратами вирішується в тому числі шляхом завершення будівництва об'єктів і передачі митним органам приміщень, необхідних для реалізації ними своїх функцій.

Одним з факторів, що негативно впливають на імідж митної служби України, що дестабілізує економіку України та перспективи розширення економічного співробітництва з розвиненими країнами, є наявність корупційних проявів в митних органах.

Виявлення, припинення і попередження злочинів корупційної спрямованості, злочинів проти інтересів служби в митних органах, скоєних посадовими особами при виконанні посадових обов'язків, а також злочинів, спрямованих на залучення посадових осіб в злочинну діяльність, залишаються найважливішими напрямками роботи митної служби.

Серед основних причин корупційних проявів залишається недостатній рівень заробітної плати та інших соціальних гарантій посадових осіб митних органів.

Вирішенню соціальних питань митною службою України приділяється особливе значення. З метою підвищення мотивації посадових осіб митних органів до якісного виконання посадових обов'язків і рівня досягнутих результатів введена система матеріального стимулювання посадових осіб територіальних органів митної служби.

Триває робота по пенсійному забезпеченню осіб, які проходили службу в митних органах, і членів їх сімей, яка є не тільки соціально значущим напрямком діяльності митних органів, а й найважливішим елементом системи соціального захисту. З 1 січня 2012 р збільшений в 1,5 - 1,9 рази розмір пенсій, що виплачуються пенсіонерам митних органів.

Проводяться заходи щодо забезпечення доступним і комфортним житлом посадових осіб митних органів, що є необхідною умовою залучення

на службу в митні органи України молодих фахівців, а також збереження кадрового потенціалу митних органів.

Забезпечення житлом посадових осіб митних органів здійснюється за 3 напрямками:

формування фонду службового житла;

придбання житла для черговиків з числа співробітників, що мають спеціальні звання;

надання федеральним державним цивільним службовцям одноразової субсидії на придбання житлового приміщення.

З метою подальшого розвитку медичного забезпечення посадових осіб митних органів та членів їх сімей триває робота зі створення мережі відомчих медичних установ, а також щодо розвитку власної відомчої санаторно-курортної бази.

Підвищення ефективності митної служби України також пов'язано з удосконаленням її організаційно-управлінської діяльності.

Митне адміністрування реформується з урахуванням необхідності забезпечення адекватних зворотних зв'язків з об'єктом адміністрування - учасником зовнішньоекономічної діяльності. Концептуальний перегляд базових принципів митного адміністрування дозволить повною мірою реалізувати концепцію державних послуг в галузі митної справи на основі міжнародних стандартів якості.

Разом з тим для впровадження міжнародних стандартів в пілотних зонах і надання цьому проекту завершеності необхідні подальші дослідження і підготовка відповідної методичної бази.

Також для створення єдиного простору довіри на єдиній митній території Митного союзу залишається актуальним питання про синхронізацію роботи митних служб Митного союзу з впровадження міжнародних стандартів якості.

Нові умови функціонування митної служби України в рамках глобальних змін обумовлюють необхідність подальшого розвитку і

обов'язкового обліку в процесі управління митними органами інформаційно-аналітичної діяльності.

1.3 Основні напрямки модернізації митних органів на основі сучасних технологій

У сучасних умовах митні органи України сприяють реалізації державних інтересів у сфері зовнішньої торгівлі, розвитку українського виробництва, протидіють загрозам безпеці України, злочинам та адміністративним правопорушенням, забезпечують поповнення бюджетних надходжень, також сприяють створенню сприятливих умови для розвитку та активізації зовнішньоекономічної діяльності та мінімізації витрат. Учасники зовнішньоекономічної діяльності за рахунок скорочення часу, необхідного для здійснення митних операцій, покращують якість державних послуг у митній галузі.

Основна загроза економічній безпеці України під час переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон виходить від суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, що здійснюють недобросовісні дії, що містять ознаки злочинів та адміністративних правопорушень, що належать до компетенції митних органів.

У зв'язку з цим основні зусилля підрозділів митних органів, що займаються оперативно-розшуковою діяльністю, спрямовані на запобігання, розкриття, придушення та розкриття злочинів та адміністративних правопорушень, віднесених до компетенції митних органів [21].

Значним кроком до лібералізації та спрощення митних процедур стало розширення практики електронного декларування, впровадження технології дистанційного звільнення, впровадження практики обов'язкової попередньої інформації про імпорتنі товари, скорочення терміну випуску товарів високого

ступеня обробка, визначення мінімального переліку документів, необхідних для митних цілей, запровадження інституту уповноваженого економічного оператора, забезпечення можливості випуску товарів до митної другої декларації, використання нових технологій для митних платежів.

Водночас повний перехід на безпаперові технології ускладнюється відсутністю готовності інших органів державного контролю до використання сучасних механізмів взаємодії. Навіть при електронному декларуванні частина документів з цієї причини подається на папері.

Для створення сприятливих умов для використання електронного декларування необхідно розробити електронну систему міжвідомчої взаємодії та отримувати інформацію про дозволи безпосередньо від контролюючих органів України, що їх видавали, а не від учасників зовнішньоекономічної діяльності [9].

З 2009 року митна служба реалізує проект щодо використання попередньої інформації в автомобільних пунктах пропуску. Вжиті заходи значно скоротили час проведення митних операцій на автомобільних пунктах пропуску.

Беручи до уваги позитивний досвід впровадження попередньої інформації в автомобільних пунктах пропуску, важливо поширити її на інші типи пунктів пропуску через митний кордон Митного союзу.

Спрощення митних формальностей щодо переміщення товарів через митний кордон Митного союзу та скорочення часу на митні операції вимагають адекватних заходів для розвитку та вдосконалення митного контролю після звільнення [18].

В рамках Митного союзу проводилась робота, пов'язана з формуванням єдиних підходів до управління ризиками та уніфікацією національних систем управління ризиками. Проведена робота щодо уніфікації показників ризику витрат, а також показників ризику, що охоплюють товари, що перевозяться приватними особами для особистого користування.

Незважаючи на комплексний підхід та значну кількість реалізованих заходів, виникають проблеми неточного декларування товарів, заниження

митної вартості, класифікації та обґрунтованості надання митних пільг та преференцій, у тому числі в рамках системи управління ризиками.

Пріоритетним напрямком міжнародної діяльності митної служби в останні роки є робота, пов'язана з формуванням Митного союзу та Єдиного економічного простору.

Співпраця з митними службами європейських держав здійснюється в рамках спільних проектів Комітету співробітництва Україна-Європейський Союз та на двосторонній основі.

Продовжується активна робота щодо вдосконалення митних операцій та процедур, спрямованих на мінімізацію витрат учасників зовнішньоекономічної діяльності. Ключовим елементом цієї роботи є взаємодія митної служби України з діловою спільнотою [22].

Подальший розвиток цього напрямку відіграє пріоритетну роль у забезпеченні вимог Світової організації торгівлі щодо забезпечення безпеки торгівлі та сприяння бізнесу шляхом підвищення якості та ефективності державних послуг у митній галузі.

З метою забезпечення економічної безпеки України, підвищення якості митного адміністрування та надання державних послуг триває робота щодо впровадження сучасних інформаційних технологій у діяльність митних органів, а також модернізації інформаційних та програмних засобів, включаючи інфраструктуру, забезпечити безперебійну роботу всіх компонентів Єдиної автоматизованої інформаційної системи митних органів.

Інтеграція інформаційних ресурсів в рамках Митного союзу, динамічно розвивається міжвідомча електронна взаємодія та пов'язане з цим надання державних послуг та виконання державних функцій в електронній формі вимагали термінового вирішення таких завдань:

- необхідність поєднання інтенсивного та широкого розвитку відомчої інтеграційної телекомунікаційної мережі митної служби, що забезпечує гарантовану доставку інформації;

- вдосконалення системи інформаційної безпеки митних органів з урахуванням постійного зростання кількості порушників та загроз із світового інформаційного простору;

- недостатня кількість кваліфікованих інженерно-технічних фахівців [18].

З метою сприяння інфраструктурному розвитку прикордонних регіонів України, а також мінімізації транспортного навантаження на великі міста України через збільшення обсягів зовнішньої торгівлі було розроблено Концепцію митного оформлення та митного контролю товарів у місцях до державного кордону України.

Результатом реалізації цієї Концепції має стати розвиток у місцях, розташованих поблизу державного кордону України, митної та транспортно-логістичної інфраструктури, зокрема, митних та логістичних терміналів, на території яких знаходяться будівлі та споруди, забезпечувати матеріально-технічне забезпечення послуги, послуги, пов'язані з митними операціями, та інші послуги, а також митний та інші види державного контролю [11].

Розгортання мережі митних та логістичних терміналів здійснюється залежно від інтенсивності та обсягу торгових потоків.

Впровадження таких заходів дозволяє не лише модернізувати існуючу транспортну інфраструктуру та складські приміщення, але й сприяти розвитку транзитного потенціалу України.

Одним із факторів, що негативно впливають на імідж митної служби України, дестабілізуючи економіку України та перспективи розширення економічного співробітництва з розвиненими країнами, є наявність корупції в митних органах. Виявлення, придушення та запобігання злочинам корупції, злочини проти інтересів служби в митних органах, вчинені посадовими особами при виконанні службових обов'язків, а також злочини, спрямовані на залучення посадових осіб до злочинної діяльності, залишаються найважливішими напрямками роботи митної служби [8].

Підвищення ефективності митної служби України також пов'язане з удосконаленням її організаційно-управлінської діяльності.

Митна адміністрація реформується з урахуванням необхідності забезпечення адекватного зворотного зв'язку з об'єктом адміністрації - учасником зовнішньоекономічної діяльності. Концептуальний перегляд основних принципів митного адміністрування дозволить повністю реалізувати концепцію державних послуг у митній галузі на основі міжнародних стандартів якості.

У той же час, для впровадження міжнародних стандартів у пілотних зонах та надання повноти проекту, необхідні подальші дослідження та підготовка відповідної методологічної бази.

Нові умови функціонування митної служби України в рамках глобальних змін обумовлюють необхідність подальшого розвитку та обов'язкового обліку інформаційно-аналітичної діяльності в процесі митного адміністрування.

Звідси випливає висновок, що вдосконалення системи показників та методології оцінки ефективності роботи митних органів є одним із найвірніших шляхів підвищення рівня контрольних функцій, вдосконалення управління митними справами та стимулювання економіки країни. Основним критерієм оцінки ефективності роботи митних органів є результати їх діяльності при вирішенні їх завдань.

Питання впровадження технологій електронного декларування є надзвичайно важливим та цікавим. У зв'язку з цим необхідно проаналізувати міжнародний досвід використання технологій електронного декларування, існуючу нормативно-правову базу з цього питання, а головне підвести перші результати використання електронних технологій в українській митній практиці [17].

З огляду на постійне зростання міжнародної торгівлі та найближче майбутнє вступу України до Європейського Союзу, уніфікація митного законодавства, включаючи процедуру електронного документообігу на основі міжнародних принципів та стандартів, має особливе значення. Відповідно до принципів Міжнародної конвенції від 17 травня 1973 р. «Про спрощення та гармонізацію митних процедур» (Кіотська конвенція 1999 р.) Спрощення та

гармонізація митних процедур може бути досягнута за допомогою максимального практичного використання інформаційних технологій. Відповідно до стандарту 7.4 Кіотської конвенції «Застосування інформаційних технологій», законодавство повинно передбачати електронні засоби обміну комерційною інформацією як альтернативу вимогам щодо надання документів на папері.

Усі митні служби рухаються до впровадження декларації в Інтернеті в практику митних органів. З 2005 року митні органи Європейського Союзу працюють виключно на основі електронного декларування. Німецька митниця використовує сучасну інформаційну систему ATLAS, яка значно прискорює процес митного оформлення. Через систему ATLAS, яка встановлена у всіх німецьких митних органах, підприємства безпосередньо спілкуються з митницею [20].

Існує концепція електронної митниці, яка є частиною концепції електронної комерції, настійно обстоювана світовою митною організацією. Але кожна країна діє в рамках власних законів та норм. В Україні абсолютна вимога щодо юридичної значущості документів забезпечується використанням електронного цифрового підпису. У деяких країнах цифровий підпис не використовується під час подання документів. Наприклад, транзитна система Європейського Союзу працює без цифрового підпису, її планують запровадити лише в 2023 році.

Але в Європі відсутність будь-яких механізмів компенсується іншими установами: посилення контролю після випуску товарів, посилення податкового законодавства, жорсткіше забезпечення гарантій сплати митних зборів тощо. Крім того, проблема фірм-одноденців більше притаманна Україні, а не Європі. При порушенні митного законодавства відбувається безумовна втрата репутації.

Що стосується дистанційного випуску товарів, то в світі вже давно діє інститут уповноваженого економічного оператора. Це більш розвинена форма

взаємодії митниці та торговців, при якій випуск товарів може здійснюватися без пред'явлення їх митниці та без вивантаження на склади тимчасового зберігання.

Одним з елементів системи електронного декларування є попереднє інформування. З 1 січня 2011 року Європейський Союз запровадив обов'язкове попереднє інформування митних органів ЄС перевізниками, які ввозять товари на територію держав-членів ЄС, як частину Нової комп'ютеризованої транзитної системи країн ЄС (NCTS). Однак через введення в країнах ЄС обов'язкової попередньої інформації транзит товарів між територіями.

1.4 Висновки до розділу 1

Підсумовуючи цей розділ: досягнуті результати в значній мірі стали можливими завдяки інтегрованому підходу до завдань, визначених Концепцією розвитку митних органів на сучасному етапі: впровадження нових митних технологій, впровадження митного кодексу та збільшення інтенсивності праці.

Підвищення якості та ефективності митної справи сприяє активному впровадженню практики прогресивних митних технологій. Це дозволяє створити найбільш сприятливі умови для розвитку зовнішньоекономічних відносин вітчизняних виробників з точки зору полегшення митних процедур та скорочення їх часу, зменшення непродуктивних витрат з боку бізнесу, збільшення товарообігу і, отже, суми митних платежів до державного бюджету.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ МИТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ УЧАСНИКІВ ГЛОБАЛЬНИХ ЛАНЦЮГІВ ПОСТАЧАННЯ

2.1 Аналіз інформаційно – комунікаційних систем і технологій в митній галузі

Сучасний етап розвитку людини можна повністю назвати інформаційним. Можливості впливу на процеси, що відбуваються в економіці, політиці, уряді, визначаються не тільки наявністю чи відсутністю певних повноважень, але і, перш за все, володінням відповідною, достовірною та повною інформацією, а також можливостями для її швидкого та якісна обробка (збір, пошук та повідомлення).

Звичайно, у всі часи той, хто знав більше, був цінністю та впливом на суспільство. Однак за останнє століття відбулися значні зміни в інформаційній сфері. З одного боку, обсяг інформації збільшився в рази, і можливість записати цю інформацію на матеріальні носії стала простішою, з іншого боку, зменшилась якість, записана на матеріальних носіях інформації.

Інформаційні технології, тобто процеси, методи пошуку, збору, зберігання, обробки, надання, розповсюдження інформації та способи реалізації таких процесів і методів, все більше розвиваються для управління цими процесами. Сукупність інформаційних технологій, що забезпечують обробку інформації, і ця інформація, що міститься в базах даних (інформаційні ресурси), називається інформаційною системою [17].

Митна діяльність нерозривно пов'язана з появою, розвитком та регулюванням торгівлі. Ефективність регулювання та управління торговими відносинами завжди визначалася якістю технологій обміну, обробки, обліку та накопичення економічної інформації:

- митні операції можуть здійснюватися з використанням інформаційних систем та інформаційних технологій, у тому числі на основі електронних засобів передачі інформації, а також засобів їх забезпечення;

- впровадження інформаційних систем та інформаційних технологій здійснюється з урахуванням відповідних міжнародних стандартів та забезпечення вимог інформаційної безпеки, встановлених законодавством держав-членів митного союзу;

- митні органи застосовують інформаційні системи, інформаційні технології та засоби їх підтримки, розроблені, виготовлені або придбані митними органами відповідно до законодавства та (або) міжнародних угод держав-членів митного союзу;

- умови та порядок використання в митних цілях інформаційних систем, інформаційних технологій, засобів їх забезпечення та програмних технічних засобів захисту інформації, а також вимоги до них при організації інформаційної взаємодії на основі електронних методів обміну інформацією, визначаються митне законодавство митного союзу та законодавство держав - членів митного союзу;

- для забезпечення взаємодії митних органів на митній території митного союзу створюються інтегровані інформаційні системи та інформаційні технології.

Інформаційні системи - це поєднання інформаційних технологій та інформаційних ресурсів.

Інформаційні технології та засоби їх підтримки - це програмні, технічні, лінгвістичні, правові, організаційні засоби (програми для електронних комп'ютерів; комп'ютери та засоби зв'язку; словники, тезауруси та класифікатори; інструкції та техніки; положення, статuti, офіційні інструкції; схеми та їх описи, інша експлуатаційна та супровідна документація), що використовуються або створюються при проектуванні інформаційних систем та забезпеченні їх застосування.

Правовою основою для розробки, створення та використання

інформаційних систем та інформаційних технологій, у тому числі на основі електронних засобів обміну інформацією, та засобів їх забезпечення є Митний кодекс МС, Цивільний кодекс України, закон від 27.07.2006 р. № 149-ФЗ “Про інформацію, інформаційні технології та захист інформації” [2].

Умови та порядок використання в митних цілях інформаційних систем, інформаційних технологій та засобів їх підтримки встановлюються Федеральною митною службою України.

Отже, розвиток інформаційних систем та інформаційних технологій розглядається в сучасному світі як один з ключових елементів технологічної модернізації.

Під інформаційними технологіями розуміють систему методів, програмного та апаратного забезпечення, інтегровану в цілісну технологічну систему для цілеспрямованого збору, обробки, накопичення, зберігання, пошуку, розповсюдження та надання задокументованої інформації користувачеві (споживачу) [23].

Особливістю інформаційних технологій є те, що в них і предметом, і продуктом праці є інформація, а інструментами праці є обчислювальна техніка та засоби зв'язку. Інформаційні технології як наука про виробництво інформації виникла саме тому, що інформація стала розглядатися як цілком реальний виробничий ресурс поряд з іншими матеріальними ресурсами.

Отже, поняття ІТ невіддільне від конкретного середовища, в якому воно реалізується, тобто від технічного та програмного середовища.

Інтеграція досягнень людства у галузі комунікацій, обробки, зберігання та відображення інформації сприяла формуванню автоматизованих інформаційних технологій.

Митна інформаційна система за своїм складом нагадує підприємство з обробки даних та отримання вихідної інформації. Як і в будь-якому виробничому процесі, існує технологія перетворення вихідних даних у кінцевий результат у митному ІВ [17].

Автоматизовані інформаційні технології спрямовані на підвищення ступеня автоматизації всіх інформаційних операцій і, як наслідок, на прискорення науково-технічного прогресу суспільства.

В даний час митні органи використовують інформаційні системи, інформаційні технології та засоби для забезпечення їх досягнення таких цілей:

- для здійснення процесу митного контролю та митного оформлення
- контролювати доставку та транзит товарів, які перетинають митний кордон України
- організувати декларацію в електронній формі
- для організації оперативної взаємодії з іншими органами виконавчої влади
- для обліку товарів та транспортних засобів, розміщених під різними митними режимами;
- організовувати ведення митної статистики та спеціальної митної статистики;
- для організації електронного документообігу в митних органах.

Інформаційні системи, інформаційні технології, засоби їх підтримки, а також програмні та апаратні засоби захисту інформації, що використовуються на митниці, підлягають сертифікації у випадках та порядку, передбачених законодавством України.

Правовою основою для сертифікації вищезазначеної продукції є Закон України від 27 грудня 2002 р. № 184 - ФЗ «Про технічне регулювання».

Інформаційні ресурси митних органів - це інформація, що надається митним органам фізичними та юридичними особами у документальній чи іншій формі при здійсненні митних операцій, а також інші документи та інформація, що є в розпорядженні митних органів відповідно до законодавства України.

Залежно від категорії доступу у складі інформаційних ресурсів митних органів виділяють три типи інформації:

- відкрита та загальнодоступна інформація;
- конфіденційна інформація;

- державна таємниця.

Інформація, яка не представляє державної, службової чи комерційної таємниці, є відкритою та загальнодоступною.

Його склад визначається міністерством. 7 Закону «Про інформацію, інформаційні технології та захист інформації». Перелік конфіденційної інформації затверджено Указом Президента України від 6 березня 1997 р. № 188 «Про затвердження Переліку конфіденційної інформації».

Якщо несанкціоноване розголошення публічної інформації не спричиняє жодних правових наслідків, у разі розголошення конфіденційної інформації на посадових осіб митниці може бути застосована дисциплінарна відповідальність. У той же час, коли розголошення конфіденційної інформації призвело до моральної шкоди громадянам або громадянам або юридичним особам, така шкода повинна бути відшкодована за рахунок казни.

Перелік відомостей, що становлять державну таємницю, визначений у ст. 5 Закону від 21 липня 1993 р. № 5485-1 «Про державну таємницю». Розкриття інформації, що становить державну таємницю, служить підставою для притягнення винної особи до кримінальної відповідальності.

Розробка, створення та використання спеціальних програмних та апаратних засобів захисту інформації, сумісних з інформаційними системами та засобами підтримки інформаційних технологій, здійснюються митними органами з метою захисту інформації та прав суб'єктів, які беруть участь в інформаційних процесах та інформації, відповідно до цього Кодексу та інших законів.

Основним завданням інформаційних технологій є управління інформацією в межах певних систем, зокрема митної системи.

ІТ може бути реалізований різними технічними засобами. У той же час, інформаційні технології означають поєднання засобів митного контролю, включаючи розщеплюються радіоактивні матеріали, технічні засоби митних розслідувань, комп'ютерне обладнання, комунікаційне обладнання, офісне

обладнання, обладнання технічного забезпечення, контрольно-вимірювальне обладнання, лабораторне обладнання та допоміжні технічні засоби [10].

Постійне та систематичне впровадження нових ІТ у повсякденну діяльність митників митних органів, з одного боку, покращує якість виконання ними службових обов'язків, надає іноземним учасникам нових послуг нові послуги, збільшує швидкість митних операцій, покращує надійність даних відповідного рівня інформаційної безпеки та багато іншого. З іншого боку, для ефективного використання нових ІТ необхідний принципово інший рівень підготовленості самих митників.

ІТ має значний вплив на підходи митних органів до вирішення традиційних завдань митниці будь-якої країни - контролю товарів та їх переміщення з метою захисту від незаконних дій торгових сторін, учасників зовнішньоекономічної операції та забезпечення повної сплати митних зборів. Отже, умови, необхідні для вирішення цих проблем, можуть бути сформульовані наступним чином:

- розвиток та прискорення торгівлі шляхом впровадження сучасних технологій та ефективних процедур управління;
- забезпечення послідовного та однорідного виконання вимог митного законодавства на всій митній території;
- підтримка використання торговими партнерами інформаційних засобів, сумісних із митними установами;
- максимізація ефективності процедур розрахунку та стягнення всіх мит та платежів, передбачених законодавством;
- підтримка та заохочення позитивних тенденцій в організації послуг для торгових партнерів;
- запровадження якісної системи контролю, яка дозволяє вести щоденну статистику транспортних засобів, фізичних осіб, переробки товарів, аналізу та виявлення причин затримок;
- вдосконалення контролю товарів у напрямку адаптації до загальноновизнаних міжнародних стандартів, насамперед до стандартів,

прийнятих в Європейському Союзі, з метою інтеграції в загальну систему митного контролю.

З цього випливає, що сьогодні виконання функцій та вирішення завдань, покладених на митні органи, неможливе без нововведень в ІТ та створення ефективних ІВ.

Створення нових концепцій на митниці тісно пов'язане з переходом від митних інформаційних систем до Єдиної автоматизованої інформаційної системи (ЄАІС) митних органів. Це проявляється, з одного боку, у появі нового типу митних органів - «митниць для торговців», а з іншого, у посиленні взаємодії митних служб не лише у національному митному просторі, але й у інформаційний простір країн митних союзів, а також регіональних економічних союзів [26].

Основною метою створення ЄАІС є різке підвищення ефективності митних операцій за рахунок широкого використання автоматизованих інформаційних митних технологій, заснованих на сучасному програмному та апаратному забезпеченні, та побудова єдиної мережі, розподіленої на митній території.

Інформаційне забезпечення управління в інтегрованій митній системі; Програмні системи UAIS повинні відображати основні напрямки діяльності митних органів та складати зміст функціональних автоматизованих робочих місць, що в кінцевому підсумку визначило мету UAIS:

- вдосконалення системи організаційно-економічного управління митними органами;
- автоматизація реєстрації всіх видів митних документів;
- підвищення ефективності митного контролю;
- інформаційне забезпечення та збір даних щодо збору та контролю за нарахуванням митних платежів, боротьби з контрабандою товарів та інших основних митних операцій.

На сучасному етапі розвитку інтеграційних процесів формування ЄАІС повинно базуватися на сучасних принципах:

- комплексна достатність, тобто задоволення інформаційних потреб зовнішніх та внутрішніх користувачів системи. Відповідно до цього принципу інформація, яка генерується системою, повинна охоплювати всі основні сфери інтегрованої митної діяльності.

- наочність представлення інформації про митну діяльність, отриманої у вигляді інтегрованих таблиць, графіків, що відображають динаміку запитуваних показників з метою аналізу для прийняття та регулювання ділових рішень, а також для виявлення нових тенденцій та закономірностей .

- постійне зберігання в архіві бази даних інформації про митну статистику, облік та реєстрацію учасників зовнішньоекономічної діяльності протягом усього життя системи, видача необхідних даних за будь-який проміжок часу.

- надання користувачам максимальних можливостей «обслуговування» при доступі до інформаційного фонду або бази даних UAIS.

- відкритість системи, тобто можливість збільшення як кількості користувачів, так і кількості виконуваних завдань і отримання в результаті різних зведених форм табличних документів та їх модифікацій [24].

Комплексна автоматизована система на рівні митниці та митного поста повинна автоматично виконувати багато функцій управління, контролю та обліку діяльності цих органів. Особливо важливо, щоб ця система забезпечувала:

- нерозривний зв'язок процесів оформлення вантажів зі стягненням митних платежів;

- ефективність надходження коштів до бюджету за рахунок прискорення процесу оформлення товарів та повного стягнення митних платежів;

- уніфікація процесу операцій з випуску товарів;

- контроль за діяльністю митників та повний контроль за переміщенням товарів через митний кордон;

- інформативні при прийнятті управлінських рішень.

При розробці та впровадженні автоматизованих інформаційних систем

слід передбачити набір інформаційних модулів, що служать для підтримки та забезпечення функціонування та адміністрування митних операцій.

Відповідно до представленої схеми, інформаційно - модульна концепція реалізована шляхом впровадження в систему готових, технічно та функціонально оптимізованих модулів на основі доступних інтерфейсів підключення та аналізу ефективності їх використання.

Таким чином, створення ЄАІС різко підвищить ефективність митних операцій за рахунок широкої інтеграції в міжнародний обмін, що базується на використанні автоматизованих інформаційних технологій, заснованих на інформаційно-модульному принципі та сучасному програмному та апаратному забезпеченні. Структура ЄАІС, безумовно, повинна відповідати поточній організаційній структурі митних органів, основні складові якої забезпечують автоматизацію діючих державних органів.

В даний час розвиток теорії та методології вдосконалення митної системи на основі інформаційного забезпечення стає надзвичайно актуальним. Основним напрямком у вирішенні цієї проблеми є розробка та впровадження автоматизованих інформаційних систем митної діяльності.

Методологія побудови системи інформаційного забезпечення повинна відповідати основним правилам та вимогам:

- єдність процесу управління інформацією;
- принцип системності підходу;
- повнота митного адміністрування;
- принцип інформаційного моделювання;
- принцип безпаперової технології;
- інтерактивний діалог;
- інформаційна безпека [13].

Таким чином, необхідно прагнути до створення набору програмного забезпечення та модулів управління, спрямованих на досягнення оптимізації та всебічної достатності цільових, допоміжних та допоміжних модулів інформаційної системи митних органів. Результатом такої діяльності має стати

Єдина автоматизована інформаційна система митних органів України, уніфікована із подібними системами країн-партнерів.

В даний час митні операції нерозривно пов'язані з використанням інформаційних систем та інформаційних технологій. Така взаємодія забезпечує зменшення тимчасових та фінансових витрат учасників зовнішньоекономічної діяльності, пов'язаних із митним оформленням товарів, запобігає корупції (виключається особистий контакт митника та учасників зовнішньоекономічної діяльності) тощо [21].

Митні операції з митного декларування та випуску товарів є одними з найбільш часто використовуваних митними органами у зв'язку з сучасним розвитком міжнародної торгівлі, а також тенденцією інтеграції національних економік у регіональні групи.

Митна декларація є найважливішим елементом митного регулювання щодо правил пропуску товарів та транспортних засобів через митний кордон. Під митною декларацією розуміється повідомлення до митного органу учасників зовнішньоекономічної діяльності, необхідне для митного оформлення та митного контролю, інформація про товари та транспортні засоби, що рухаються через митний кордон, про ті митні процедури, які застосовуються до цих об'єктів, а також інші інформація.

Декларування призначене для виконання кількох основних функцій:

- надає митним органам інформацію, необхідну для митних цілей, про товари та транспортні засоби, що переміщуються через кордон;
- служить підтвердженням законності дій, здійснених декларантом (декларуючою особою) щодо товарів та транспортних засобів, поміщених ним під обраний митний режим;
- несе контрольну функцію, суть якої полягає в тому, що на підставі декларації митні органи перевіряють відповідність заявленої інформації про товари та транспортні засоби фактичним даним [12].

Відповідно до законодавства Митного союзу на даний момент існує лише дві форми декларування - письмова та електронна. Так, відповідно до статті

179 Митного кодексу Митного союзу митна декларація оформляється в письмовій та електронній формах із використанням митної декларації.

Основною формою декларування товарів є письмова форма декларації. У письмовій формі використовується письмова митна декларація [1].

Митна декларація є основним документом, який декларує точну інформацію про товари та транспортні засоби, митну процедуру, відповідно до якої ці товари та транспортні засоби переміщуються через митний кордон або набувають нового статусу в зовнішній торгівлі. За своїм юридичним значенням він є багатофункціональним і використовується для оподаткування, ідентифікації та контролю.

Електронне декларування здійснюється:

- подання в електронному вигляді інформації, яка повинна бути зазначена у письмовій митній декларації на бланках бланка ТД або в митній декларації, складеній у формі письмової заяви;

- подання електронних документів та їх інвентаризації, що підтверджують інформацію, зазначену в митній декларації, відповідно до обраної митної процедури.

При митній декларації товарів подаються оригінали документів або їх копії. Митний орган має право перевірити відповідність копій поданих документів їх оригіналам у випадках, встановлених законодавством держав-членів митного союзу.

Митна декларація подається декларантом або митним представником до митного органу, уповноваженого реєструвати митні декларації.

Митна декларація складається з основного та додаткового аркушів. Додаткові аркуші використовуються на додаток до основного аркуша, якщо інформація про два або більше товарів декларується в одній митній декларації.

В одній митній декларації може бути задекларована інформація про товари, що містяться в одній партії. При цьому товари, що перевозяться від одного відправника до одного одержувача за одним транспортним (транспортним) документом, розглядаються як одна партія.

Електронна форма декларування створює необхідні умови і орієнтована на реалізацію єдиного наскрізного алгоритму автоматичної обробки інформації, заявленої в декларації, в центральній базі даних на рівні регіональних митних органів із впровадженням автоматичний аналіз ризиків та винесення відповідних рішень як уповноваженому ТО, так і декларанту. Це добре поєднується з такою митною технологією, як попереднє подання декларації. Електронна декларація може передаватися за каналами зв'язку з будь-якого регіону країни [13].

Система електронного декларування, використовуючи принципи обміну інформацією між декларантами та митними інспекторами виключно в електронній формі, дозволяє отримати такі переваги:

- прискорити процедуру митного оформлення товарів та транспортних засобів;
- збільшити товарообіг; зменшити трудомісткість роботи митників;
- прискорити надходження митних платежів до державного бюджету;
- зменшити вплив суб'єктивних факторів на процедуру митного оформлення та митного контролю.

Таким чином, можна зробити висновок, що за допомогою автоматизованого аналізу інформаційних потоків митний контроль значно полегшується. На сучасному етапі розвитку інтеграційних процесів формування ЄАІС повинно базуватися на сучасних принципах, оскільки в сучасних умовах для ефективної роботи митної системи в цілому митні операції повинні мати інформаційне забезпечення у вигляді грамотно побудованої системи інформаційного забезпечення. Необхідно прагнути створити набір програмного забезпечення та модулів управління, спрямованих на досягнення оптимізації та всебічної достатності цільових, допоміжних та допоміжних модулів митної інформаційної системи. Результатом такої діяльності має стати Єдина автоматизована інформаційна система митних органів України.

2.2 Аналіз та оцінка діяльності митних органів в Україні

Класичний підхід до митного управління базується на постійному дотриманні правил і процедур. У цьому випадку аналіз дій працівників проводиться здебільшого відповідно до критеріїв, дотримання чи ігнорування їх ніяк не контролюється

Це часто затьмарює здатність вимірювати ефективність. Саме з цієї причини. Ця тема вважається актуальною на даному етапі розвитку митних служб в Україні.

Ефективність митної діяльності необхідна для розуміння того, як міра, яка характеризується досягненням результату або ступенем наближення до неї [1]. Великий вплив на визначення ефективності діяльності митних органів мають суттєві умови, в які включаються: ефективність митної політики, ефективність митного адміністрування, ефективність адміністративної спроможності митної служби, ефективність використання інформаційних митних ресурсів, ефективність використання матеріально-технічних база митних органів, ефективність людського фактору митниці. Наступний набір вимог повинен відповідати критеріям оцінки діяльності митних органів:

- виконувати функції (завдання) митних органів;
- встановлюватися на підставі заяв;
- продемонструвати, наскільки державні служби.

Потреби клієнтів і виконання функцій відповідають встановленим нормам. Не можна сказати, що існує абсолютна визначеність у питаннях вибору показників ефективності митної діяльності. Це по суті через труднощі формулювання одних показників з наданням допомоги іншим та інтеграції їх у загальний показник, що відображає головне завдання митної діяльності. Отже, ефективність діяльності митних органів можна розглядати як систему компонентів, зображену на рисунку 2.1.

При побудові системи показників ефективності митної діяльності доцільно враховувати та досліджувати такі елементи: цілі митної служби, функції системи (стан), показники ефективності за будь-якою функцією (якщо така є),

Рисунок 2.1 - Складові митних показників [101]

умови, що характеризують еволюцію кожного з показників, дезагрегація показників за категоріями: якісні, кількісні, можливості існуючого методологічного інформаційного забезпечення з метою формулювання та оцінки показників, адміністративні та інші обмеження.

Приклад взаємозв'язку системних функцій митної служби та показників ефективності (загальних та окремих показників ефективності), створених в обсязі повного набору функцій, що виконуються митними органами, представлений у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 - Показники ефективності діяльності митних органів

Системні митні функції	Сукупний показник ефективності	Показники приватної діяльності

1	2	3
---	---	---

Закінчення таблиці 2.1

1	2	3
1. Фінансово-економічна функція	Фінансові показники	<p>Частка (частка) митних платежів (CD) у державний бюджет (СБ) України: $\Delta CD = (SB - CD) / SB;$ </p> <p>Рівень виконання планових показників (PI) для фактичних платежів (AP) у Гб: $\Delta CD = (AP - PP) \setminus PP;$ </p> <p>3. Рівень потенційних втрат ТП: $\Delta D = (PI - AP) \setminus PI;$ </p> <p>4. Співвідношення CD за певний проміжок часу до t витрати на утримання та засоби до існування</p>
2. Митна функція контролю	Загальний результат митниці контролю	<p>1. Кількість митного оформлення N за звітний період Δt;</p> <p>2. Кількість осіб, товарів та транспортних засобів, що підлягають митному огляду тощо.</p>
3. Функція правозастосування	Кумулятивний результат правоохоронних органів	<p>1. Кількість виявлених порушень митних правил (VCR); 2. Кількість порушених справ (KI);</p> <p>Кількість "виграних" справ - (WC);</p> <p>3. Інтенсивність правозастосування: $ILE = (VCR + CI + WC) \setminus N_{днів}$ </p>
4. Функція митного регулювання	Регулювання сукупного результату	
5. Інформаційно-аналітична діяльність	Сукупний результат ІАА	<p>1. Своєчасність подання даних (година);</p> <p>2. Том інформаційної моделі зовнішньоекономічної діяльності;</p> <p>3. Швидкі зміни в моделі зовнішньоекономічної діяльності</p>

Отже, необхідно розділити існуючі показники на три категорії ієрархії митних органів, тобто показники діяльності, митні та митні пости.

Аналіз теорії та практики оцінки ефективності діяльності митних органів дозволяє виділити кілька основних підходів до оцінки, представлених у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 - Підходи до оцінки діяльності митних органів

Назва підходу	Оплата	Переваги	Недоліки
1	2	3	4
Порівняння плану з фактичним виконанням	Факт звітного періоду / плану (на звітний період)	Простий у використанні	Він використовується, якщо серед результатів і цілей є пряма залежність
Капітальна продуктивність	Кількість оформлених документів (або вага товару) / середньорічна вартість основних фондів	Збільшення ступеня використання основних фондів дає можливість збільшити розмір обсяг та якість наданих послуг	Повністю оцінити ступінь використання основних фондів неможливо.
Бюджетування	Результат / витрати, отримані бюджетом, що їх забезпечує Отримання	Контроль за витрачанням виділених бюджетних коштів	Складність процесу бюджетування

Продовження таблиці 2.2

1	2	3	4
Оцінка	Порівняльна оцінка роботи деяких	Дає можливість чесно усвідомити	Оскільки фінансовий стан підприємств
	митні органи	оцінка діяльності абсолютно всіх ланок структури митних органів	зміни, то на момент публікації рейтингова інформація застаріває
Контрольні показники ефективності (ВРСА)	Аналіз діяльності митних органів проводиться щокварталу за критерієм ефективності, спрямованим на кінцевий результат	розглянуто показники завдань, покладених на митні органи	Перенасичення зайвими та надмірними показниками; Не передбачен о ступеня ролі у виконанні ВВ будь-якого підрозділу митного органу.
Аналітичні показники діяльності митних органів (АРІС)	Будь-який аналітичний показник забезпечує якісну та кількісну характеристику. конкретна сторона роботи	Проаналізувал и результати певних подій	Неможливо зробити всебічну оцінку результатів діяльності

Закінчення таблиці 2.2

1	2	3	4
Контрольні показники ефективності (ВРСА)	Аналіз діяльності митних органів проводиться щокварталу за критерієм ефективності, спрямованим на кінцевий результат	розглянуто показники завдань, покладених на митні органи	Перенасичення зайвими та надмірними показниками; Не передбачено ступеня ролі у виконанні ВВ будь-якого підрозділу митного органу.
Аналітичні показники діяльності митних органів (АРІС)	Будь-який аналітичний показник забезпечує якісну та кількісну характеристику. конкретна сторона роботи	Проаналізували результати певних подій	Неможливо зробити всебічну оцінку результатів діяльності

Система оцінки ефективності діяльності митних органів розглядається як важливий інструмент, використання якого дає змогу митниці України реалізовувати стратегічні цілі. Оцінка ефективності митного адміністрування проводиться щоквартально відповідно до критеріїв ефективності, спрямованих на досягнення кінцевого результату, так званих базових показників ефективності діяльності митних органів (ВРІС). Вони допомагають досягти цілей та вирішити проблеми, з якими стикається Митна служба (ЦС) України та спрямовані на вдосконалення митного адміністрування, а також оцінку його сучасного стану. Показники ефективності дають можливість здійснювати контроль за діяльністю митних органів у теперішньому часі, і в основному вони звикли

Визначити ефективність роботи адміністративного персоналу. Використання ВРІС надає можливість митним органам оцінювати становище підпорядкованих митних органів та брати участь у створенні як короткострокових, так і довгострокових управлінських рішень.

ВРІС утворений наказом Митної служби України. Показники діяльності митниць та митних постів формуються вищими митними органами, відповідно, в основі показників ефективності діяльності, встановлених Митницею України для регіональних митних адміністрацій. Розрахунок проводиться щокварталу і вважається інструментом, який використовується для побудови інформативної інформації.

У рамках цієї статті ми проаналізуємо оцінку ефективності діяльності Київського митного поста за допомогою контрольних показників ефективності. За аналізований період було взято 2019 рік.

Першим показником цього підходу є «Ефективність діяльності з контролю правильності класифікації товарів». Показник вважається складним і оцінюється за результатами реалізації трьох субіндикаторів:

- «Частка митних платежів, що стягуються в результаті рішень, прийнятих щодо класифікації товарів, у загальній сумі митних платежів, нарахованих в результаті рішень, прийнятих щодо класифікації товарів» (D) (156,57%, з пороговим значенням не менше 85%). Цей показник відображає підвищення ефективності митних органів щодо збору митних платежів. Багато в чому це пов'язано з активізацією роботи митників.

- «Якість рішень щодо класифікації товарів, прийнятих до випуску товарів» (K) (89,81%, з пороговим значенням не менше 70%). Частка рішень щодо класифікації товарів до їх випуску неухильно зростає. Рішення щодо класифікації товарів, прийняті до випуску, є найбільш ефективними та обґрунтованими. Це пов'язано з тим, що до моменту випуску існує можливість огляду товарів, відбору проб та зразків з метою проведення митної експертизи.

- «Економічна ефективність рішень, прийнятих щодо класифікації товарів» (E) (0,05%, при пороговому значенні не менше 0,11%). Основним фактором

невиконання субіндикатора „Е” є наявність затверджених планових цілей адміністративних митних платежів на рівні з території. Цей показник відіграє головну роль серед інших, оскільки відображає виконання основної функції митних органів на сучасному етапі. Таким чином, через невідповідність субіндикатора Е, загалом, за 2018 рік показник не був виконаний (оцінка “задовільно”).

Проаналізуємо наступний показник “Законність рішень, прийнятих щодо класифікації товарів за CNFEA”. Обчислюється прогресивним результатом. Показник вважається складним і оцінюється за результатами двох субіндикаторів:

- "Частка судових актів, прийнятих на користь митних органів за позовами, поданими на рішення про класифікацію товарів" (100%, з пороговим значенням не менше 50%). Субіндикатор обґрунтований підвищенням рівня якості підготовки до вирішення спірних питань у третейському суді.

- «Частка рішень щодо класифікації товарів, які оскаржуються в суді» (0,73%, при пороговому значенні не більше 5%). Для порівняння: у 2016 році із понад 30 000 прийнятих рішень було оскаржено 1575 висновків щодо класифікації, що становило 4%. За рік ситуація покращилася. Зі збільшенням кількості рішень спостерігається очевидне зменшення частки оскаржуваних рішень. Впроваджується серйозний підхід до аналізу негативної судової практики. Дискусійні питання щодо класифікації найбільш значущих товарів, які оскаржуються судом не на користь члена ЗЕД, передаються на розгляд робочої групи при Колегії митних служб США - членів Союзу з питань класифікації товарів . Таким чином, результати хороші, цей показник становить понад 200%.

Третій показник - "Ефективність митних органів у контролі правильності класифікації товарів за допомогою системи управління ризиками". Розрахована щоквартально (4 квартали), динаміка за 2019 рік відображена на рисунку 2.2

Показник є складним і оцінюється за результатами чотирьох субіндикаторів. На основі ступеня реалізації кожного з них набираються бали (мінімально необхідне - 6 балів).

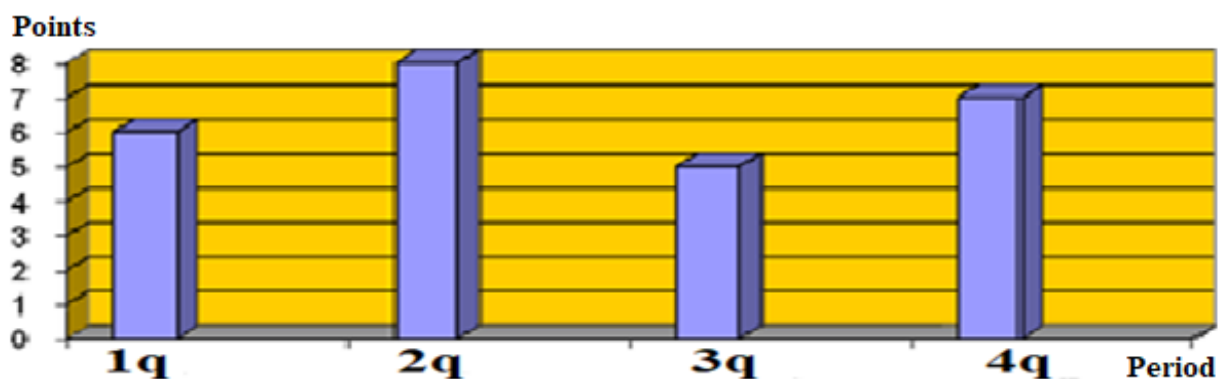

Рисунок 2.2 - Впровадження показника «Ефективність митних органів контролю правильності класифікації товарів за використання системи управління ризиками» за 1-4 квартали 2019 року, бали [101]

Таким чином, Київська митниця досягла гідного рівня показника «Ефективність митних органів у контролі правильності класифікації товарів за допомогою системи управління ризиками». Оскільки план повинен бути:

QAS: Q1 - принаймні 60%; II квартал - не менше 65%; III квартал - не менше 70%; IV квартал - не менше 85% [11].

На закінчення слід зазначити, що ефективність митної діяльності - це міра, що характеризується досягненням результату чи мети митної діяльності або ступенем наближення до неї. Ефективність митної роботи визначається значимістю конкретних показників, що відображають досягнуті результати роботи. На результати діяльності митних органів впливає кілька умов, серед яких ефективність митної політики, ефективність митного адміністрування, ефективність адміністративно-управлінського потенціалу митної служби, ефективність використання митних інформаційних ресурсів, ефективність використання матеріально-технічна база митних органів, ефективність людського фактору митної справи.

Таким чином, аналізуючи цей підхід до оцінки діяльності митних органів, було виявлено кілька значних системних недоліків. До них належать: оцінка результатів діяльності, які створюються під впливом зовнішніх неконтрольованих умов і майже ніколи не залежать від діяльності посадових осіб, оцінка результатів, не характерних для всіх митниць, що унеможливорює проведення порівняльної оцінки ефективності тощо.

Для вирішення цих проблем необхідно буде сформувати наукову базу, прийнятну для митної практики, використовувати цілеспрямований підхід до оцінки ефективності заходів митного регулювання, орієнтувати показники на оцінку результативності та якісний аналіз ефективності роботи митного контролю, підвищення прозорості, оприлюднення даних про результати оцінки ефективності, моніторинг ефективності митних органів.

Слід особливо зазначити, що аспекти та показники ефективності повинні встановлюватися таким чином, щоб їх обчислені значення за аналізований період дозволяли порівняти цілі та досягнуті результати, тобто дати оцінку рівня ефективності заходи, вжиті відповідно до обраних стратегій.

2.3 Діагностика основних стратегічних напрямків розвитку митної служби України

Розвиток митної служби України необхідно розглядати через призму її основних завдань і пріоритетів.

Основний зміст митної політики України становить митне - адміністрування організаційно-управлінська діяльність митної служби, а також діяльність митних органів, які здійснюються в нормативно-правових рамках в процесі реалізації покладених на них завдань у сфері митної справи.

Розвиток митної служби України здійснюється за наступними взаємозалежних напрямках, відповідним стратегічної мети і пріоритетів митної політики:

- вдосконалення митного регулювання;
- вдосконалення митного контролю після випуску товарів;
- вдосконалення реалізації фіскальної функції;
- вдосконалення правоохоронної діяльності;
- сприяння розвитку інтеграційних процесів і розвиток міжнародного співробітництва;
- вдосконалення системи державних послуг;
- вдосконалення митної інфраструктури;
- вдосконалення інформаційно-технічного забезпечення;
- зміцнення кадрового потенціалу та посилення антикорупційної діяльності;
- розвиток соціальної сфери;
- вдосконалення організаційно-управлінської діяльності.

Удосконалення митного регулювання передбачає підвищення ефективності застосування заходів щодо вдосконалення митних операцій і розвиток митних технологій, тарифного і нетарифного регулювання зовнішньоторговельної діяльності з урахуванням активного забезпечення просування національних інтересів України у зовнішньоекономічній сфері, сприяння розвитку добросовісної конкуренції господарюючих суб'єктів шляхом формування більш сприятливих умов ведення зовнішньоекономічної діяльності для її законослухняних учасників, а також попереджувального реагування на загрози економічній безпеці України.

Основними завданнями в цій галузі є:

- застосування заходів щодо підвищення якості аналітичної складової в області контролю за дотриманням заходів тарифного регулювання та правомірності застосування податкових пільг;

- розробка спільно з зацікавленими федеральними органами виконавчої влади пропозицій, що стосуються вдосконалення митно-тарифного і нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, з метою реалізації курсу на модернізацію і технологічне розвиток країни, а також підтримку науково-технічної сфери;

- забезпечення своєчасності і обґрунтованості прийняття рішень про випуск товарів шляхом розширення, систематизації та вдосконалення інформаційної бази, в тому числі за рахунок використання інформаційних ресурсів інших федеральних органів виконавчої влади, а також Центрального банку України ;

- повсюдна реалізація механізмів обов'язкового попереднього інформування;

- перехід в 2014 році на електронну форму декларування;

- вдосконалення технології проведення митними органами операцій, пов'язаних із здійсненням державного контролю в пунктах пропуску через державний кордон України;

- розвиток митних технологій в рамках реалізації Концепції митного оформлення і митного контролю товарів в місцях, наближених до державного кордону України, подальшого спрощення та оптимізації контрольних процедур з урахуванням функціонування Митного союзу, в тому числі розширення практики застосування технології віддаленого випуску товарів;

- автоматизація процесів митного контролю, пов'язаних з прийняттям рішення про випуск товарів у автоматичному режимі;

- прискорення митних операцій при митному декларуванні товарів в електронному вигляді;

- подальший розвиток системи управління ризиками з урахуванням необхідності формування нормативно-правової, методологічної та інформаційно-технічної основи єдиної системи управління ризиками Митного союзу;

- розвиток суб'єктно-орієнтованого підходу в рамках системи управління ризиками шляхом категоризування учасників зовнішньоекономічної діяльності з метою реалізації принципу вибіркості при проведенні митного контролю;

- визначення пріоритетних галузей економіки, розвиток яких створює привабливий інвестиційний клімат, а також застосування галузевого підходу при проведенні митного контролю;

- забезпечення прозорості здійснення митних операцій, скорочення часу і кількості документів, необхідних для здійснення митних процедур при імпорті (експорті) товарів;

- вдосконалення механізмів забезпечення дотримання заборон і обмежень в частині виключення двоякого тлумачення переліків (списків) підконтрольних товарів при їх віднесення (невіднесення) до об'єктів митного контролю;

- запобігання і припинення міжнародної торгівлі контрафактною продукцією шляхом розширення переліку об'єктів інтелектуальної власності, які підлягають захисту митними органами, розширення повноважень митних органів щодо припинення правопорушень у сфері інтелектуальної власності, в тому числі з використанням останніх досягнень науки і техніки;

- вдосконалення законодавства України про митну справу, а також законодавства України, що регулює створення і функціонування спеціальних економічних зон, шляхом його уніфікації з міжнародними стандартами в галузі митної справи;

- вдосконалення правової бази міжнародних інтеграційних об'єднань;

- забезпечення міжвідомчої електронної взаємодії при виконанні функцій в сфері контролю переміщення товарів і транспортних засобів через державний кордон України;

- вдосконалення законодавства України в частині скасування валютного регулювання і валютного контролю, включаючи оформлення паспорта угоди, при експорті несировинних товарів;

- забезпечення безпаперового інформаційного обміну з Центральним банком України і уповноваженими банками в розвиток системи валютного контролю.

Цільові індикатори зазначеного напрямку розвитку митної служби України:

- граничний час проходження митних операцій при розміщенні товарів у митній процедурі експорту для товарів, які не ідентифіковано як ризикові поставки, що вимагають додаткової перевірки (з 72 годин у 2012 році до 2 годин до 2018 року);

- граничний час проходження митних операцій при розміщенні товарів у митній процедурі випуску для внутрішнього споживання в відношенні товарів, які не підлягають додатковим видам державного контролю і не ідентифіковані як ризикові поставки, що вимагають додаткової перевірки (з 96 годин у 2012 році до 2 годин до 2018 року);

- частка декларацій на товари, оформлених в електронному вигляді без надання документів та відомостей на паперових носіях, в загальній кількості оформлених декларацій на товари за умови, що товари (транспортні засоби) не ідентифіковано як ризикові поставки, що вимагають додаткової перевірки документів на паперових носіях (з 40 відсотків у 2012 році до 100 відсотків до 2014 року);

- частка декларацій на товари, ввезені на територію України, митні операції і митний контроль щодо яких здійснюється в митних органах, розташованих в прикордонних суб'єктах України, в загальному обсязі декларацій на товари (з 34 відсотків у 2012 році до 65 відсотків до 2020 року);

- кількість документів, необхідних для митних цілей, при переміщенні товару через державний кордон України при імпорті (експорті) (з 10 штук в 2012 році до 4 штук до 2018 року);

- частка випадків недотримання обмежень, встановлених відповідно до законодавством України, а також порушень валютного законодавства при розміщенні товарів у митні процедури (з 17 відсотків у 2012 році до 11 відсотків у 2020 році);

- частка порушень митного законодавства та інших правопорушень, виявлених митними органами України із застосуванням системи управління ризиками при декларуванні товарів, в загальному обсязі таких порушень, виявлених митними органами України за результатами митного контролю (з 20 відсотків у 2013 році до 95 відсотків до 2020 року).

Митний контроль після випуску товарів є органічним і невід'ємним елементом єдиної системи митного контролю. Розвиток системи митного контролю після випуску товарів передбачає створення необхідних правових основ і методологічного забезпечення.

Основними цілями митного контролю після випуску товарів є:

- Створення умов, при яких діяльність по незаконному переміщенню товарів через митний кордон Митного союзу і їх подальшого поводження на території України стане економічно недоцільним;

- Створення системи безперервного контролю (від подачі попередньої інформації і декларації на товари до здійснення митного контролю після випуску) з метою скорочення часу здійснення митних операцій і, як наслідок, формування сприятливих умов для розвитку зовнішньої торгівлі.

Для досягнення поставлених цілей вирішуються наступні взаємопов'язані завдання:

- Вдосконалення нормативного правового регулювання митного контролю після випуску товарів, його уніфікація в рамках митного законодавства Митного союзу;

- Вдосконалення інформаційної бази митного контролю після випуску, що дозволяє приймати обґрунтовані рішення про планування митних перевірок і про ефективне виборі об'єктів для цілей митного контролю на основі аналізу отриманої в результаті накопичення і узагальнення наявної у митних органів інформації та категорювання учасників зовнішньоекономічної діяльності;

- Створення методологічної бази митного контролю після випуску товарів на основі методів аудиту та стандартизації перевіркової діяльності;

- Вдосконалення механізмів внутрішньовідомчого і міжвідомчої взаємодії державних органів виконавчої влади при організації митних перевірок, проведення скоординованих перевірок, в тому числі у взаємодії з податковими та іншими правоохоронними органами;

- Розвиток міжнародної взаємодії митних служб держав - членів Митного союзу з метою вдосконалення митного законодавства Митного союзу, уніфікації порядку застосування різних форм митного контролю, організації та проведення скоординованих митних перевірок підрозділами митного контролю після випуску товарів.

Цільові індикатори зазначеного напрямку розвитку митної служби України:

Частка об'єктів митного контролю після випуску товарів, за якими проводяться перевірочні заходи, спрямовані в тому числі на профілактику правопорушень, від загальної кількості об'єктів митного контролю після випуску товарів, щодо яких можливе застосування профілактичних заходів (з 20 відсотків у 2017 році до 35 відсотків до 2020 році);

Результативність перевірок, що проводяться на основі інформації про наявність ознак порушення митного законодавства Митного союзу і законодавства України про митну справу (з 72 відсотків у 2012 році до 85 відсотків до 2020 року).

Удосконалення фіскальної функції ґрунтується на ефективному здійсненні контролю і нагляду за дотриманням митного законодавства

Митного союзу, законодавства України про митну справу і законодавства України про податки і збори, правильністю обчислення і своєчасністю сплати мит, податків і зборів із застосуванням сучасних інформаційних технологій, а також за безумовним виконанням закону про федеральний бюджет в частині доходів, що адмініструються митними органами.

Основними завданнями в цій галузі є:

- Підвищення ефективності контролю за правильністю нарахування митних платежів;

- Уніфікація вартісних індикаторів ризику в рамках Митного союзу і подальше вдосконалення застосування програмних засобів в частині контролю за дотриманням заходів тарифного регулювання, а також забезпечення прозорості та спрощення митних процедур;

- Вжиття заходів, спрямованих на мінімізацію фактів виникнення заборгованості по сплаті митних платежів і зборів;

- Вдосконалення міжвідомчої взаємодії при організації роботи по стягненню заборгованості зі сплати митних платежів та пені;

- Розширення інформування учасників зовнішньоекономічної діяльності про діючі ставки мит, податків і зборів, законодавстві та нормативних правових актах Митного союзу і України, порядок обчислення і сплати митних зборів, податків і зборів, права та обов'язки учасників зовнішньоекономічної діяльності, а також про повноваження митних органів та їх посадових осіб;

- Розвиток автоматизованих інформаційних систем обліку справляння митних платежів, контролю митної вартості та класифікації товарів;

- Вдосконалення процедур додаткової перевірки і коригування митної вартості товарів у частині дотримання законності прийнятих митними органами рішень щодо митної вартості товарів;

- Вдосконалення механізмів сплати митних платежів, в тому числі розвиток сучасних електронних технологій сплати грошових коштів;

- Розвиток системи віддаленої сплати митних платежів;

- Встановлення можливості випуску товарів під забезпечення сплати митних зборів і податків у випадках проведення додаткових перевірок, пов'язаних з прийняттям рішень про класифікацію товарів і країні їх походження, а також розвитку інституту генеральної фінансової гарантії;

- Спрощення механізму отримання, відстрочення та розстрочення сплати митних зборів і податків при декларуванні товарів, а також розширення можливостей для цього.

Цільові індикатори зазначеного напрямку розвитку митної служби України :

- Рівень виконання прогнозованого завдання по адміністрованим митними органами доходів до бюджету (не нижче 100 відсотків щорічно);

- Частка митних платежів, повернутих платникам в зв'язку з задоволенням скарг учасників зовнішньоекономічної діяльності на рішення або дії (бездіяльність) митного органу або його посадової особи, в загальному обсязі сплачених митних платежів (не більше 5 відсотків щорічно);

- Частка стягнутих митними органами України митних платежів в загальному обсязі митних платежів, додатково нарахованих митними органами України в результаті проведених перевірочних заходів (з 72 відсотків у 2013 році до 80 відсотків до 2020 року).

Удосконалення правоохоронної діяльності, посилення боротьби зі злочинами та адміністративними правопорушеннями у сфері митної справи направлені на підвищення рівня економічної безпеки держави.

Основними завданнями в цій галузі є:

Організація ефективної протидії міжнародній злочинності, в тому числі тероризму, порушення правил обігу наркотичних засобів та психотропних речовин, міжнародної торгівлі контрафактною продукцією;

Ефективний обмін упереджуючою інформацією про ознаки підготовлених злочинів, що відносяться до компетенції митних органів, шляхом реалізації міжвідомчого протоколу обміну даними між

Прикордонною службою служби безпеки України і Державною митною службою, доступу митних органів до відомостей про перетин фізичними особами державного кордону України, до баз даних Міністерства внутрішніх справ України, податкової служби та інших федеральних органів виконавчої влади;

(Абзац в редакції, введеної в дію з 18 серпня 2017 року постановою Уряду України від 7 серпня 2017 року № 944.

Зміцнення взаємодії з іншими правоохоронними органами та органами виконавчої влади суб'єктів України шляхом укладання угод про надання доступу до відомчих інформаційних баз даних для взаємного використання, а також за допомогою використання системи міжвідомчого електронного взаємодії;

Впровадження електронних компонентів в систему оперативно-технічного контролю товарів і транспортних засобів під час їх доставки від митного органу в місці прибуття на митну територію Митного союзу до внутрішнього митного органу, створення спеціалізованих комплексів автоматичної обробки білінгової інформації, а також аналітичної обробки результатів оперативно-технічних заходів;

Своєчасне оснащення та переоснащення митних органів сучасними водними і повітряними судами, а також розвиток інфраструктури їх базування і ремонтної бази;

Створення умов для більш ефективного використання кінологічної служби в пунктах пропуску через державний кордон України;

Вдосконалення структури комплексу інженерно-технічних споруд Центральної митниці (Кінологічного центру митної служби);

Вдосконалення методичної роботи щодо застосування кримінального, кримінально-процесуального та адміністративного законодавства України;

Вдосконалення внутрішньовідомчого, міжвідомчої міжнародної взаємодії по боротьбі з правопорушеннями, віднесеними до компетенції митних органів, з корупцією і міжнародним тероризмом, незаконним обігом

об'єктів інтелектуальної власності, наркотичних засобів та інших предметів, що переміщуються через митний кордон Митного союзу і (або) через державний кордон України;

Підвищення якості адміністративного провадження у справах про адміністративні правопорушення.

Цільові індикатори зазначеного напрямку розвитку митної служби України :

Частка справ про адміністративні правопорушення, за якими винесено постанови про призначення покарання, за винятком справ про адміністративні правопорушення, провадження в яких припинено в зв'язку з оскарженням або опротестуванням, в загальній кількості справ про адміністративні правопорушення (з 82 відсотків у 2012 році до 89 відсотків до 2020 році);

Частка кримінальних справ, порушених митними органами України за матеріалами, отриманими в результаті проведення оперативно-розшукових заходів, за якими митними органами України проведені донарахування митних платежів, в загальній кількості таких кримінальних справ (з 7 відсотків у 2013 році до 20 відсотків до 2020 року).

Міжнародне співробітництво з митними та іншими компетентними органами іноземних держав, міжнародними організаціями, що займаються питаннями митної справи та боротьбою з міжнародною злочинністю, здійснюється відповідно до міжнародних стандартів в інтересах створення сприятливих умов для зовнішньої торгівлі і забезпечення дотримання законодавства України про митну справу.

Основними завданнями в цій галузі є:

- Активізація участі митної служби України в міжнародних інститутах співпраці і регіональних економічних об'єднаннях;

- Розвиток міжнародного співпраці правоохоронних підрозділів митних органів України з правоохоронними підрозділами митних служб іноземних держав та міжнародними правоохоронними організаціями;

- Сприяння розвитку інтеграційних процесів на просторі Євразійського економічного співтовариства, зміцнення Співдружності Незалежних Держав, Шанхайської організації співробітництва та інших міжнародних і регіональних організацій за участю України ;

- Розвиток міжнародного співпраці з митними службами іноземних держав шляхом збільшення мережі представництв митної служби України за кордоном.

Цільовий індикатор зазначеного напрямку розвитку митної служби України - кількість міжнародних правових актів про попереднє інформування митних органів, про співробітництво і взаємну допомогу в митних справах (з 3 штук в 2012 році до 10 штук в 2020 році).

Необхідність розвитку сектора державних послуг в галузі митної справи обумовлена тенденціями адміністративної реформи в Україні, а також прийняттям Митного кодексу, Який закріпив ідеологічні засади, спрямовані на поліпшення послуг, що надаються в області митного адміністрування, тобто на надання якісних державних послуг в галузі митної справи. Удосконалення системи державних послуг, що надаються учасникам зовнішньоекономічної діяльності, націлене на розширення їх спектру, підвищення якості і доступності при зовнішньої їх простоті, оперативності та надійності.

У зв'язку з прогнозованим попитом на послуги в галузі митної справи передбачається Удосконалювати надання державних послуг шляхом вирішення наступних завдань:

- Підвищення якості та доступності державних послуг в галузі митної справи;

- Інтеграція єдиної автоматизованої інформаційної системи митних органів в існуючу інфраструктуру Надання послуг і функцій в електронному вигляді з метою забезпечення доступності та підвищення якості надання державних послуг в галузі митної справи;

- Розробка системи показників, методичного забезпечення та системи моніторингу якості надання державних послуг в галузі митної справи.

Цільові індикатори зазначеного напрямку розвитку митної служби України:

- Частка учасників зовнішньоекономічної діяльності, задовільно оцінюють якість надання державних послуг митними органами, в загальній кількості опитаних (з 30 відсотків у 2012 році до 70 відсотків до 2020 року);

- Частка державних послуг, що надаються митною службою в електронному вигляді відповідно до адміністративних регламентів, за якими забезпечена можливість їх отримання в електронному вигляді, в загальному обсязі державних послуг, що надаються митною службою (з 1 відсотка у 2012 році до 100 відсотків до 2014 року).

Пріоритетним напрямком розвитку митної інфраструктури є розміщення митних органів переважно в приміщеннях, що є федеральною власністю. Досягнення цього забезпечується за допомогою:

- Будівництва (реконструкції) в рамках федеральних і відомчих цільових програм службово-виробничих будівель, в тому числі наближених до державного кордону України;

- Придбання об'єктів за рахунок коштів бюджету в міру необхідності;

- Передачі Федеральним агентством з управління державним майном в оперативне управління митним органам приміщень і переклад в федеральну власність приміщень, що перебувають у власності суб'єктів України, муніципальної та приватної власності;

- Залучення інвестицій для залучення в господарський оборот об'єктів, будівництво яких не завершено, і земельних ділянок, наданих митним органам і установам, які у віданні митної служби.

Цільовий індикатор зазначеного напрямку розвитку митної служби України - збільшення площ об'єктів митної інфраструктури, що відносяться до власності, що використовуються для розміщення посадових осіб митних органів України (не менше ніж на 23,519 тис. кв. метрів за рахунок нового

будівництва (придбання) до 2020 року відповідно до виділяються бюджетними асигнуваннями).

З метою сприяння розвитку зовнішньоекономічної діяльності, мінімізації витрат учасників зовнішньоекономічної діяльності і держави, пов'язаних з вчиненням митних операцій, подальшого підвищення якості митного адміністрування необхідно проводити планомірну роботу з розвитку інформаційно-технічного забезпечення митних органів. Удосконалення і розвиток інформаційно-технічного забезпечення митних органів здійснюється з урахуванням світових стандартів і тенденцій розвитку митної справи.

Основні групи завдань, вирішення яких сприятиме вдосконаленню інформаційно-технічного забезпечення діяльності митних органів:

- Створення і впровадження перспективних інформаційних технологій в цілях розвитку єдиної автоматизованої інформаційної системи митних органів за принципом централізованої обробки даних, мережі регіональних обчислювальних комплексів, розвиток автоматизованих інформаційних систем митних органів;

- Розвиток відомчої інтегрованої телекомунікаційної мережі митної служби, в тому числі для забезпечення доставки актуальної інформації, що міститься в єдиній автоматизованій інформаційній системі митних органів, в режимі часу, близькому до реального, на всіх рівнях системи митних органів;

- Підвищення рівня захищеності інформаційних ресурсів, розширення спектра заходів щодо забезпечення інформаційної безпеки, в тому числі при організації захищеного обміну інформацією з федеральними органами виконавчої влади;

- Подальша розробка та впровадження в митні органи технічних засобів на основі останніх досягнень науки і техніки, підвищення ефективності використання апаратури радіаційного контролю, інспекційно-доглядових

комплексів, з урахуванням забезпечення інтеграції програмних засобів з єдиною автоматизованою інформаційною системою митних органів;

- Вдосконалення інформаційно-технічного забезпечення системи управління ризиками на основі розробки нових методологічних підходів;

- Розвиток інформаційно-технічного забезпечення технологій попереднього інформування митних органів і електронного декларування;

- Вдосконалення інформаційної взаємодії митної служби з іншими федеральними органами виконавчої влади з метою отримання дозвільних документів в електронному вигляді, в тому числі на базі інфраструктури електронного уряду та системи міжвідомчого електронного взаємодії;

- Застосування уніфікованих форматів даних для учасників інформаційного обміну з митними органами;

- Забезпечення ефективного функціонування в митних органах автоматизованої системи контролю за митним транзитом;

- Вдосконалення єдиної автоматизованої інформаційної системи митних органів в умовах функціонування Митного союзу з метою розвитку інформаційної взаємодії між митними органами держав - членів Митного союзу з урахуванням розвитку інтегрованої інформаційної системи зовнішньої і взаємної торгівлі Митного союзу;

- Підвищення оперативності подання інформації про тенденції розвитку зовнішньої торгівлі України і взаємної торгівлі між державами - членами Митного союзу, про торгово-економічних зв'язках України з зарубіжними державами.

Цільові індикатори зазначеного напрямку розвитку митної служби України:

- Частка засобів обчислювальної техніки з характеристиками і термінами експлуатації, достатніми для безперебійного функціонування інформаційних систем в складі єдиної автоматизованої інформаційної системи митних органів, в загальній кількості засобів обчислювальної

техніки, що експлуатуються в митних органах України (з 61 відсотка у 2012 році до 84 відсотків до 2020 року);

- Відношення кількості телекомунікаційних каналів відомчої інтегрованої телекомунікаційної мережі митної служби, що мають пропускну здатність 2 Мбіт / с і більше, до загальної кількості телекомунікаційних каналів (з 50 відсотків у 2012 році до 90 відсотків до 2020 року).

Кадрова складова Стратегії визначає пріоритетні довгострокові напрямки діяльності по зміцненню кадрового потенціалу митної системи, здатного виконати певні Стратегією завдання, а також щодо вдосконалення виховно - профілактичної та антикорупційної діяльності митних органів.

Зміцнення кадрового потенціалу і формування професійного кадрового складу митних органів є основою забезпечення надання якісних державних послуг.

Кадрове забезпечення митних органів має здійснюватися на науково обґрунтованих методах з урахуванням динамічно зростаючих вимог до кадрів і прогнозування майбутніх потреб.

Основними завданнями в цій галузі є:

- Вдосконалення роботи щодо добору і розстановки кадрів;
- Забезпечення необхідного професійного рівня посадових осіб митних органів України;

- Створення умов та реалізація можливостей для отримання посадовими особами митних органів освіти, перепідготовки та підвищення кваліфікації, в тому числі для перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників правоохоронних підрозділів митних органів в навчальних закладах Міністерства внутрішніх справ України, служби безпеки України і Генеральної прокуратури України;

- Підвищення ефективності системи виховної роботи з особовим складом;

- Реалізація заходів перспективного плану митної служби з протидії корупції в митних органах України на 2010 - 2013 роки;

- Здійснення оперативно-розшукової діяльності, спрямованої на виявлення, попередження і припинення злочинів корупційної спрямованості та інших злочинів проти інтересів державної служби з боку посадових осіб митних органів та інших осіб, які схиляють посадових осіб митних органів до вчинення вказаних злочинів, а також на забезпечення власної безпеки митних органів.

Частка кримінальних справ корупційної спрямованості, порушених за матеріалами підрозділів по протидії корупції в митних органах, в загальній кількості корупційних кримінальних справ, порушених усіма правоохоронними органами України стосовно посадових осіб митних органів (з 55 відсотків у 2012 році до 80 відсотків до 2020 року);

Частка посадових осіб митних органів, які пройшли різні форми навчання, в загальній фактичній чисельності посадових осіб митних органів (з 20 відсотків у 2012 році до 33,6 відсотка до 2020 року).

Цільовим орієнтиром розвитку соціальної сфери митної служби України є забезпечення соціальної захищеності посадових осіб митних органів та членів їх сімей, надання їм соціальних гарантій, а також поліпшення їх житлових умов і матеріального забезпечення.

Система соціального захисту посадових осіб митних органів є одним з найважливіших чинників ефективного вирішення поставлених перед митними органами завдань. Основними завданнями розвитку соціальної сфери є:

- Встановлення і реалізація прав, пільг, соціальних гарантій і компенсацій для посадових осіб митних органів;

- Рішення соціальних проблем, пов'язаних з охороною здоров'я, відпочинком і задоволенням культурних потреб;

- Досягнення необхідного рівня забезпеченості соціальними благами, житлом і всіма видами постачання;

- Вдосконалення механізмів та інститутів соціального захисту в митних органах.

Пріоритетний розвиток соціальної сфери, забезпечення соціальної захищеності посадових осіб митних органів і надання їм соціальних гарантій здійснюються шляхом підвищення ефективності системи оплати праці, що забезпечує їх гідне матеріальне становище, розширення мережі відомчих медичних і санаторно - курортних установ в регіональних і великих промислових центрах (за рахунок придбання нових, реконструкції та модернізації існуючих об'єктів), вирішення питань формування відомчого фонду службового житла та поліпшення житлових умов потребують цього посадових осіб митних органів.

Цільові індикатори зазначеного напрямку розвитку митної служби України:

Кількість посадових осіб митних органів, членів їх сімей, а також інших громадян України, що мають відповідно до законодавства України право на санаторно-курортне лікування та оздоровчий відпочинок у відомчих санаторно-курортних закладах, щорічно проходять санаторно-курортне лікування та оздоровлення (з 8741 людини у 2012 році до 10871 людини до 2020 року). [91]

Підвищення ефективності роботи митної служби України та її вдосконалення в значній мірі визначається організованістю системи управління, яка залежить від її структури і діяльності всіх елементів.

Необхідність вдосконалення системи управління на сучасному етапі визначається багатьма факторами. Це і оптимізація чисельності апарату управління, його функцій і організаційної структури, впровадження автоматизованих систем управління, розробка систем прийняття рішення.

Основними завданнями в цій галузі є:

- Забезпечення оптимального поєднання централізації і децентралізації управління, розвиток методологічного забезпечення управлінської діяльності керівного складу митної служби України;

- Забезпечення оптимального навантаження на посадових осіб за основними видами діяльності митних органів;
- Вдосконалення правового забезпечення управлінської діяльності в митних органах;
- Впровадження системи управління якістю відповідно до вимог міжнародних стандартів;
- Розвиток організаційних механізмів моніторингу і контролінгу діяльності митної служби України;
- Розвиток програмно-технологічної бази, що забезпечує інформаційно-аналітичну діяльність митних органів;
- Посилення аналітичної складової на всіх рівнях управління і розвиток методологічної складової аналізу діяльності митних органів;
- Цільовий індикатор зазначеного напрямку розвитку митної служби України - коефіцієнт ефективності організаційно управлінської діяльності митної служби України (не нижче 90 відсотків щорічно).

2.4 Висновки до розділу 2

На закінчення слід зазначити, що ефективність митної діяльності - це міра, що характеризується досягненням результату чи мети митної діяльності або ступенем наближення до неї. Ефективність митної роботи визначається значимістю конкретних показників, що відображають досягнуті результати роботи. На результати діяльності митних органів впливає кілька умов, серед яких ефективність митної політики, ефективність митного адміністрування, ефективність адміністративно-управлінського потенціалу митної служби, ефективність використання митних інформаційних ресурсів, ефективність використання матеріально-технічна база митних органів, ефективність людського фактору митної справи.

Таким чином, аналізуючи цей підхід до оцінки діяльності митних органів, було виявлено кілька значних системних недоліків. До них належать: оцінка результатів діяльності, які створюються під впливом зовнішніх неконтрольованих умов і майже ніколи не залежать від діяльності посадових осіб, оцінка результатів, не характерних для всіх митниць, що унеможлиблює проведення порівняльної оцінки ефективності тощо.

Для вирішення цих проблем необхідно буде сформувати наукову базу, прийнятну для митної практики, використовувати цілеспрямований підхід до оцінки ефективності заходів митного регулювання, орієнтувати показники на оцінку результативності та якісний аналіз ефективності роботи митного контролю, підвищення прозорості, оприлюднення даних про результати оцінки ефективності, моніторинг ефективності митних органів. [77]

РОЗДІЛ 3

ФОРМУВАННЯ ОПТИМАЛЬНОГО МИТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ УЧАСНИКІВ ГЛОБАЛЬНИХ ЛАНЦЮГІВ ПОСТАЧАННЯ

3.1 Розвиток перспективної архітектури інформаційних технологій в Державній митній службі України

В інтерв'ю начальник Головного управління інформаційних технологій Митної служби України Олексій С.Р. журналу «Митний огляд» виділив серед основних проблем впровадження інформаційних технологій у митні органи:

1. Митна інформаційна система є однією з найбільших інформаційних систем країни. Вісім його окремих компонентів включені до переліку найважливіших державних систем. Він працює 24 години на добу 365 днів на рік, митні органи працюють в умовах одинадцяти часових поясів, і це створює певні труднощі для підтримання цієї системи в робочому стані.

2. У багатьох пунктах пропуску, особливо на віддалених кордонах, немає іншого зв'язку, крім супутникового зв'язку, тобто відсутня інформаційна інфраструктура, і потік інформації збільшується з року в рік.

3. Окрім зростання кількості митного оформлення, в регіонах не вистачає кваліфікованого персоналу, здатного працювати з такою складною інформаційною системою. Тому, враховуючи не дуже велику зарплату порівняно із зарплатою ІТ-спеціалістів у комерційних структурах, та враховуючи той факт, що вимоги до кваліфікації спеціалістів дуже серйозні та дуже конкретні, ця проблема є дуже серйозною.[70]

4. На даний момент існує достатня кількість перспективних ІТ-розробок, які використовуються деякими підрозділами, але досить повільно впроваджуються з різних причин: масштаб впровадження, складність,

відсутність персоналу для впровадження, відсутність підготовки технічної інфраструктури.

5. Нові автоматизовані системи та технології, такі як: електронне декларування, попереднє інформування, система контролю митного транзиту, система безпеки митних платежів, система фінансово-господарської діяльності та інші - вимагають переходу на інший рівень централізації обробки та зберігання інформації. Це, у свою чергу, ставить високі вимоги до режиму доступності інформаційної системи - вона повинна не просто працювати, а бути доступною в режимі он-лайн на рівні 97 - 99%.[73]

Розглядаючи дану тему, були помічені такі проблеми впровадження митних інформаційних технологій, які пов'язані з:

1. Розвиток відомчої корпоративної мережі супутникового зв'язку, створення глобальної відомчої мережі, яка дозволяє миттєво отримувати необхідну інформацію від митного органу, розташованого в іншому кінці країни. На даний момент WITS не відповідає всім вимогам, але це значно спрощує роботу митників;

2. Збільшення кількості митних органів з достатнім технічним обладнанням (ПК, копіювальні апарати, принтери);

3. Забезпечення належного рівня безпеки. У рамках Державної митної служби України Рада з питань інформаційної безпеки митних органів України виступає як постійно діючий позаштатний орган. Він розробляє та впроваджує нові засоби захисту інформації [25].

Отже, основні проблеми, які в даний час існують у митних органах у зв'язку із впровадженням інформаційних митних технологій, обговорюються вище.

У 2016 році одним із пріоритетів митних органів України була розробка електронного декларування [28].

Якщо на початок 2016 року 13,8% усіх декларацій було оформлено в електронному вигляді (у тому числі 2,6% в Інтернеті), то на початку листопада частка електронної декларації досягла 43% (у тому числі в Інтернеті 39%).

100% митних органів, уповноважених приймати декларації на товари, мають необхідне технічне обладнання для застосування електронної форми декларації за допомогою Інтернету. Це дозволяє всім зацікавленим учасникам зовнішньоекономічної діяльності застосовувати Інтернет-декларацію [16].

Поряд з розробкою електронного декларування Митниця України, як пріоритет, реалізує завдання введення та розширення використання попередньої інформації. Попередню інформацію про товари та транспортні засоби, призначені для ввезення, митним органам України надають митні служби зарубіжних країн та зацікавлені учасники зовнішньоекономічної діяльності.

Для досягнення цілей збільшення попередньої інформації економічними операторами митниці України введено в пробну експлуатацію Інтернет-портал електронного подання інформації, його робота схожа на Інтернет-портали європейських митних служб. Це надає можливість учасникам зовнішньоекономічної діяльності без додаткових витрат на підключення до інформаційних систем митних органів подавати інформацію про товари в електронному вигляді до їх прибуття. Попереднє інформування дозволяє значно підвищити ефективність діяльності митних органів, забезпечити зміст системи управління ризиками, що дозволяє застосовувати принцип вибірковості при здійсненні митного контролю. [71]

Час митних процедур у пунктах пропуску, в тому числі завдяки використанню попередньої інформації, у 2010 році скоротився до середнього значення 19 хвилин на транспортний засіб.

На даний момент в Україні «понад 31% декларацій оформляються в електронній формі. Однак цього недостатньо. Враховуючи той факт, що Україна є країною, яка імпортує значну кількість товарів різної номенклатури, необхідно підняти цю цифру до 70% [30]. У законопроекті «Про митне регулювання в Україні»

Регіональні митні адміністрації повинні перейти на цілодобову технічну підтримку користувачів. В даний час існує гостра проблема у відсутності

обчислювальних потужностей. До створення міжвідомчої взаємодії щодо подання інформації Митниця України працює над створенням бази даних дозволів, які будуть надсилатися до митниці в рамках обміну інформацією. Надалі ми плануємо використовувати ці дані під час митного оформлення. Система повинна бути запущена на початку 2019 року. На даний момент впроваджується технологія подання графічних зображень.

При здійсненні митного оформлення гостро стоїть питання електронної взаємодії учасників зовнішньоекономічної діяльності з державними органами. Зараз не всі державні структури готові до електронної взаємодії з учасниками зовнішньоекономічної діяльності, митницею та між собою. У зв'язку з цим представляє інтерес використовувати досвід білоруських колег. На сьогоднішній день Білорусь створила уніфіковану базу даних різних відомств, завдяки чому можливе впровадження принципу «єдиного вікна», втіленого в Європейській конвенції ООН 33.

Одним із перспективних напрямків розвитку ED-технології є її інтеграція з митною платіжною системою "Зелений коридор". Картка «Зелений коридор» призначена для сплати митних платежів безпосередньо на митних постах під час оформлення вантажу, що пришвидшує процес оформлення та робить його більш «прозорим». Сьогодні в Україні близько 25% імпорتنих платежів здійснюється за допомогою пластикових карток. Найближчим часом планується запровадити платіжний шлюз, який дозволить торговцям дистанційно спілкуватися з митницею не тільки з питання подання декларацій, але і в рамках митних платежів. Тепер для сплати митних платежів декларант повинен бути присутнім на митному посту, маючи під рукою платіжне доручення або платіжну картку. [72]

3.2 Розрахунок ефективного впровадження нових технологій на митниці України

Ще в січні 2016 року на Київській митниці було видано 0,03% електронних декларацій у формі ED2 від загальної кількості ПЗЗ. У вересні спостерігається постійне збільшення кількості цих ПЗЗ, які були видані в електронному вигляді за допомогою Інтернету на рівні 11,9%. Цей факт пов'язаний із збільшенням кількості учасників зовнішньоекономічної діяльності, з можливістю подання ПЗЗ в електронному вигляді. У таблиці 3.1 та на рисунку 3.1 показано динаміку частки ED2 у загальній кількості декларацій. [75]

Таблиця 3.1 - Динаміка ЕД 2 на Київській митниці у 2019 році [101]

Митний кодекс	Найменування митного органу	Загальна кількість митних декларацій	Кількість митних декларацій ED2	Відсоток ED2
UA100000	За даними Київської митниці на 2019 рік	140075	9697	6,92
UA100000	За даними Київської митниці за I квартал	42 642	12	0,03
UA100000	За даними Київської митниці за II квартал	34359	936	2,7
UA100000	За даними Київської митниці за III квартал	30544	3619	11,9
UA100000	За даними Київської митниці за IV квартал	32530	5130	15,70
UA125120000	Митниця аеропорту Бориспіль (вантаж)	33176	5009	15,10

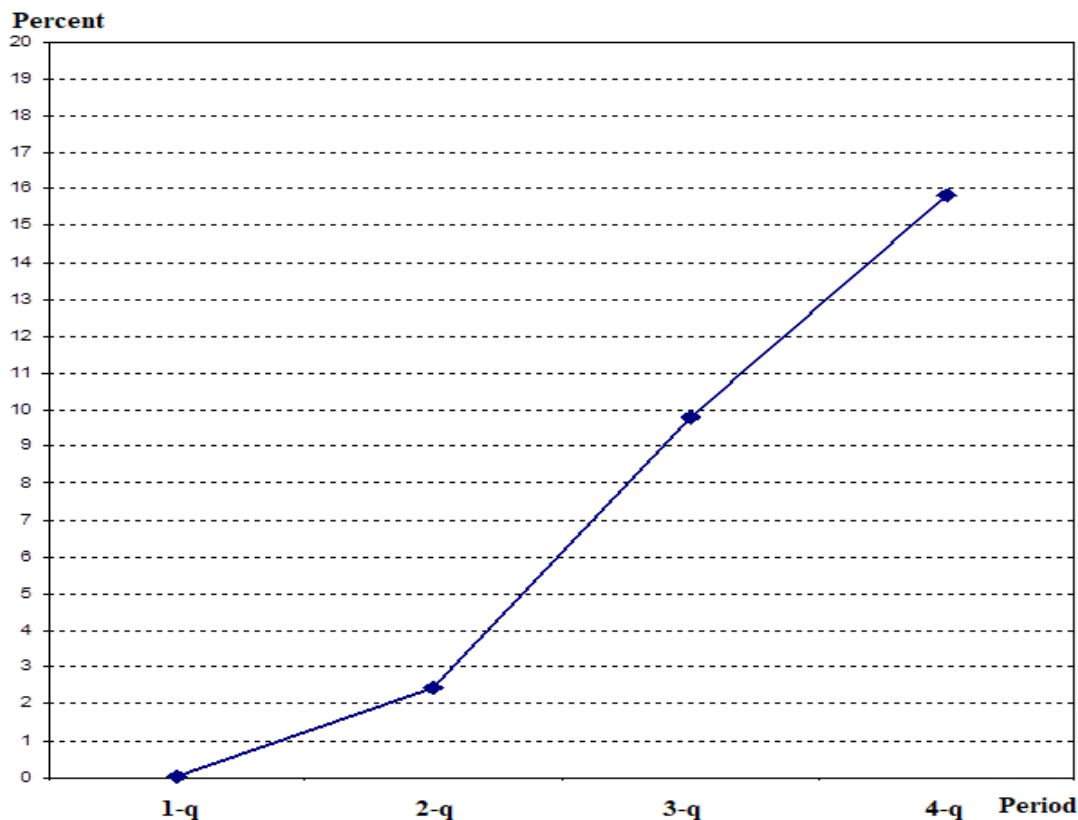

Рисунок 3.1 - Динаміка частки ED2 у загальній кількості декларацій на Київській митниці у 2018 році [101]

Київська митниця не повинна зупинятися на досягнутих результатах, митниця повинна прагнути виробити єдину позицію з учасниками зовнішньоекономічної діяльності щодо митного оформлення товарів за допомогою Інтернет-декларації. Технології митного адміністрування та телекомунікації не стоять на місці, вони розвиваються і поступово замінюють звичні форми оформлення документів.

Використання технологічної схеми ЕД-2 на Київській митниці надає такі можливості: документи надсилаються на митний пост з робочого місця (за наявності Інтернету), з'являється швидкий та прямий доступ до електронного центру обробки інформації, електронний вводиться підпис, мінімізується оформлення документів, є реальна можливість ефективно працювати на віддаленій відстані від митного поста.

Для аналізу ефективності впровадження Інтернет-декларації в практику роботи Київської митниці ми будемо використовувати показники аналізу ряду динаміки.

Основні показники аналізу ряду динаміки. Рівні динамічного діапазону, як правило, змінюються з різною швидкістю та інтенсивністю. Для характеристики розвитку в часі використовуються спеціальні статистичні показники. [74]

Показники аналізу ряду динаміки можна розрахувати на постійній та змінній основі порівняння. У цьому випадку прийнято називати рівень порівняння рівнем звітності, а рівень, з яким проводиться порівняння, називають базовим рівнем.

Для постійного розрахунку показників кожен рівень порівнюється з тим самим базовим рівнем. Розраховані показники називаються базовими. Для розрахунку показників на змінній основі кожен наступний рівень порівнюється з попереднім, а показники називаються ланцюговими.

1. Абсолютний приріст (абсолютна зміна) визначається як різниця між двома рівнями динамічного ряду і показує, на скільки одиниць цей рівень серії перевищує рівень іншого періоду. Те саме абсолютне збільшення величини може означати різну інтенсивність змін.

а) основні:

$$\Delta_y^{\text{б}} = \gamma_i - \gamma_0; \quad (3.1)$$

б) ланцюг:

$$\Delta_i^{\text{л}} = \gamma_i - \gamma_{i-1} \quad (3.2)$$

де - γ_i рівень порівняного ряду;

Y_{i-1} - рівень попереднього періоду;

Y_0 - рівень базового періоду.

Ланцюговий та основний абсолютні прирости пов'язані між собою за певним правилом: сума послідовних абсолютних приростів ланцюга дорівнює останньому базовому:

$$\sum \Delta_y^{\#} = \Delta_y^{\sigma} \quad (3.3)$$

За ознакою абсолютного зростання можна зробити висновок про характер розвитку явища: $\Delta y > 0$ - зростання, $\Delta y < 0$ - спад, $\Delta y = 0$ - стабільність.

2. Темп зростання визначається як відношення двох порівняних рівнів і показує, у скільки разів даний рівень перевищує рівень базового періоду.

а) основні:

$$T_y^{\sigma} = \frac{Y_1}{Y_0} \times 100\% \quad (3.4)$$

б) ланцюг:

$$T_y^{\#} = \frac{Y_i}{Y_{i-1}} \times 100\% \quad (3.5)$$

Темпи зростання, виражені в коефіцієнтах, зазвичай називають факторами зростання:

$$T_y = K_y \times 100\% \quad (3.6)$$

3. Темп зростання або швидкість скорочення (швидкість зміни рівнів) вказує, на скільки відсотків рівень даного періоду більше або менше певного рівня, характеризує відносну швидкість зміни рівня серії на одиницю часу.

Ви можете розрахувати двома способами:

1) Як відношення абсолютного приросту до рівня:

а) основні:

$$T_{\text{ПР}}^{\varepsilon} = \frac{Y_i - Y_0}{Y_0} \times 100\% = \frac{Y_r^{\varepsilon}}{Y_0} \times 100\% ; \quad (3,7)$$

б) ланцюг:

$$T_{\text{ПР}}^{\#} = \frac{Y_i - Y_{i-1}}{Y_{i-1}} \times 100\% = \frac{Y_r^{\#}}{Y_{i-1}} \times 100\% ; \quad (3,8)$$

2) Як різниця між темпами зростання та 100%:

$$T_{\text{ПР}} = T_r - 100\% . \quad (3,9)$$

Між ланцюговим та базовим показниками змін рівнів ряду існує така залежність:

- 1) сума ланцюгових абсолютних приростів дорівнює базовому приросту;
- 2) добуток ланцюгових факторів росту дорівнює базовій;
- 3) поділ сусідніх основних факторів росту один на одного дорівнює ланцюговим факторам росту.

4. Швидкість зростання (точка зростання) обчислюється діленням абсолютних приростів ланцюга на рівень, прийнятий як постійна база порівняння:

$$T_x = \frac{Y_i - Y_{i-1}}{Y_0} \times 100\% = \frac{\Delta_y^{\#}}{Y_0} \times 100\% \quad (3.10)$$

1. Абсолютне значення одного відсотка збільшення. Щоб знати, що криється за кожним відсотком приросту, абсолютне значення збільшення на 1% обчислюється як відношення приросту абсолютного рівня за інтервал часу до темпу зростання за той самий інтервал часу:

$$A\% = \frac{Y_i - Y_{i-1}}{Y_{i-1}} \times 100\% \quad \text{або} \quad A\% = \Delta_y^{\#} \times 100\% \quad (3.11)$$

Іншими словами, абсолютне значення 1% приросту за певний період є собою частиною рівня, досягнутим у попередньому періоді. У зв'язку з цим обчислення абсолютного значення приросту 1% за базовим методом не має сенсу, оскільки для кожного періоду це буде однакове значення, сота частина рівня базового періоду.

Якщо швидкість зростання ланцюга систематично зростає, ряд розвиває відносно прискорення. Відносно прискорення можна визначити як різницю між послідовним зростанням або темпами зростання; отримане значення виражається у відсотках (ppt).

Основними статистичними показниками, що характеризують ефективність роботи митних органів при декларуванні товарів учасниками зовнішньоекономічної діяльності, є:

1. Кількість ПЗЗ, виданих на певний проміжок часу (зазвичай місяць або рік)
2. Середня кількість ПЗЗ, виданих 1 митником за аналізований період часу, визначається за формулою:

$$\bar{N}_{ccd} = \frac{\sum N_{ccd}}{T_{cn}}, \quad (3.12)$$

Де $\sum N_{CCD}$ - загальна кількість ПЗЗ, оброблених митною одиницею за аналізований період;

T_{cn} - середньооблікова чисельність працівників цього підрозділу за цей період.

Середній час декларування товарів, що визначається за формулою:

$$\bar{t}_{ccd} = \frac{t_{час.}}{\sum N_{ГТД}} \quad (3.13)$$

де t_{time} - робочий час митної одиниці за аналізований період у годинах, що визначається як добуток кількості робочих днів за аналізований період та середньої кількості годин роботи на день.

4. Середня вартість митних зборів, що справляються з одного ПЗЗ, визначається за формулою:

$$\bar{ПП}_{сцв} = \frac{\sum CP}{\sum N_{сцв}} \quad (3.14)$$

де $\sum CP$ - загальна сума митних платежів митної одиниці за аналізований період.

Порівняльний аналіз та аналіз динаміки цих показників дозволяє митним органам контролювати, оптимізувати та планувати роботу своїх підрозділів.

У 2015 році на Київській митниці не було декларації в Інтернеті. У січні 2017 року на Київській митниці було видано 0,03% електронних декларацій у формі ED2 від загального файлу GTD. У вересні кількість цих ПЗЗ, випущених в електронному вигляді за допомогою Інтернету, постійно збільшується на рівні 11,9%. Для оцінки ефективності використання ED2 на Київській митниці

було проведено аналіз динаміки основних техніко-економічних показників за 2016-2017 роки. Техніко-економічні показники представлені в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 - Технічні та економічні показники діяльності Київської митниці у 2018-2019 роках [101]

Показники	2018 рік (2 півріччя)	2019 рік (1 півріччя)	2019 рік (2 півріччя)
1	2	3	4
1. Загальна кількість ТД	62835	77001	63074
2. Кількість TD ED2	0	948	8749
3. Поділіться ED2	0	1,23	13,87
4. Середньооблікова чисельність працівників	1500	1500	1500
5. Середній час декларування товарів, хв.	1,2	1,14	1,02
6. Кількість заповнених декларацій на одного працівника	41,9	51,3	42,1
7. Кількість ED2 на одного працівника	0	0,6	5,8
8. Середня вартість митних зборів, що стягуються з одного ПЗЗ, тис. грн.	773,5	781,4	797,3

На основі даних таблиці 3.2 проведемо розрахунок та аналіз показників динаміки (таблиця 3.3).

Таблиця 3.3 - Розрахунок показників динаміки ефективності впровадження в практику роботи Київської митниці ED2 [101]

Показники	2018 рік (2 півріччя)	2019 рік (1 півріччя)	2019 рік (2 півріччя)
1	2	3	4
1. Загальна кількість ТД			
абсолютний виграш			
основний	-	14166	239
ланцюжок	-	14166	-13927
темپ зростання, %			
основний	100	124	100,4
ланцюжок	100	124	81,9
темپ зростання, %			
основний	0	24	0,4
ланцюжок	0	24	-18,1
2. Загальна кількість TD ED2			
абсолютний виграш			
основний	-	-	7801
ланцюжок	-	-	7801
темپ зростання, %			
основний	-	100	922,8
ланцюжок	-	100	922,8
темп зростання, %			
основний	-	0	822,8
ланцюжок	-	0	822,8
3. Середній час декларування товарів			
абсолютний виграш			
основний	-	-0,06	-0,18
ланцюжок	-	-0,06	-0,12
темп зростання, %			
основний	100	95	85
ланцюжок	100	95	89,5
темп зростання, %			
основний	0	-5	-15
ланцюжок	0	-5	-10,5
4. Кількість заповнених декларацій на одного працівника			

абсолютний виграш			
основний	-	9,4	-9,2
ланцюжок	-	9,4	0,2
темپ зростання, %			
основний	100	122,4	100,5
ланцюжок	100	122,4	82
темپ зростання, %			
основний	0	22,4	0,5
ланцюжок	0	22,4	-12
Закінчення таблиці 3.			
1	2	3	4
5. Кількість ED2 на одного працівника			
абсолютний виграш			
основний	-	6	5,8
ланцюжок	-	0,6	5,2
темп зростання, %			
основний	-	100	966,7
ланцюжок	-	100	966,7
темп зростання, %			
основний	-	0	866,7
ланцюжок	-	0	866,7
6. Середня вартість митних зборів, що стягуються з одного ПЗЗ, тис. грн.			
абсолютний виграш			
основний	-	7,9	23,8
ланцюжок	-	7,9	15,9
темп зростання, %			
основний	100	101	103
ланцюжок	100	101	102
темп зростання, %			
основний	0	1	3
ланцюжок	0	1	2

Розрахунки чітко підтверджують позитивний ефект введення ED2 у діяльність митниці.

У 2018 році спостерігається збільшення частки ED2 у загальній кількості декларацій у 11 разів. Завдяки цьому відбувається покращення основних техніко-економічних показників митної діяльності. При постійній середній чисельності працівників на 24% спостерігається збільшення загальної кількості заповнених декларацій у першій половині 2019 року та на 0,4% у другій половині порівняно з 2018 роком. Час подання однієї декларації скорочується

на 5 % у першій половині року та на 15% у другій, середня сума митних зборів, що стягуються з одного ПЗЗ у другій половині 2017 року, збільшується на 3%.

Дані аналізу показують, що у другій половині 2019 року показники, пов'язані з ефективністю декларації, зменшилися порівняно з першим кварталом того ж року. Це свідчить про наявність проблем при впровадженні Київської митної практики декларування через Інтернет. [79]

Ми проведемо статистичний аналіз ефективності запровадження Інтернет-декларації на основі показників експертних оцінок (табл. 3.4).

Таблиця 3.4 - Статистична оцінка ефективності використання електронних форм декларації [101]

Показник	Очікуване значення
Зменшення кількості затримок з оформленням митних декларацій, пов'язаних з їх високою трудомісткістю та високою ймовірністю помилок при оформленні декларацій, поданих у паперовій формі	90%
Зменшення кількості неправильних декларацій	17%
Збільшення оборотності оборотних коштів	12%
Підвищена продуктивність праці співробітників (скорочений час на обробку декларацій)	10%
Зниження вартості обробки декларацій	4%

Таким чином, найкраще значення отримується з точки зору «Зменшення кількості затримок з оформленням митних декларацій». Це має велике значення для оцінки ефективності ED2, оскільки затримки з обробкою митних декларацій призводять до появи черг, нервової ситуації на митниці, збільшення вартості обробки митних декларацій.

Значне зменшення неправильно оформлених декларацій та затримки з виконанням декларацій позитивно характеризує запропоновані заходи щодо підвищення ефективності впровадження ED2.

Впровадження ED2 покращить умови праці київських митників. Визначаємо економічну ефективність поліпшення умов праці.

Умови праці мають великий вплив на економічні показники роботи, і їх покращення може бути джерелом додаткового прибутку (табл. 3.5).

Першим кроком є розробка критеріїв оцінки елементів умов праці. Оцінка проводиться в балах за такою шкалою: 1 бал присвоюється умовам комфорту, 2 - нормальним, 3 або 4 - екстремальним, 5 - 6 екстремальним умовам.

Розглянемо критерії оцінки на прикладі умов праці працівників, які приймають митні декларації. [76]

Таблиця 3.5 - Оцінка умов праці працівників Київської митниці[101]

Фактори	Показники		Оцінка	
	1	2	1	2
1. Вправа, ккал / хв	2	2	1	1
2. Тривалість безперервної роботи, год	6	6	2	2
3. Кількість об'єктів спостереження	15	9	3	2
4. Кількість інформаційних сигналів на годину	200	170	3	2
5. Інтелектуальне навантаження	Нові завдання	Складні завдання	4	3
6. Тривалість концентрованого спостереження,% часу	40	40	2	2

Умови праці визначають його тяжкість (напруженість). Тягар праці означає ступінь сукупного впливу всіх елементів, що складають умови праці, на здоров'я та працездатність людини.

Загальний бал тяжкості пологів визначається за формулою:

$$I_m = 10 \cdot \left(x_{\max} + \frac{(6 - x_{\max})}{(n - 1) \cdot 6} \cdot \sum_{i=1}^n x_i \right) \quad (3,15)$$

$$I_m = 10 \cdot \left(4 + \frac{2}{30} \cdot 15 \right) = 50$$

$$I_m = 10 \cdot \left(3 + \frac{3}{30} \cdot 12 \right) = 42$$

На основі підрахунку балів ми визначаємо, що робота на Київській митниці до введення ED2 відносилася до 4 категорій тяжкості праці, а після поліпшення умов праці - до 3. Це також характеризує ефективність виконання практика Київської митниці ED2.

Однак слід зазначити, що, незважаючи на позитивну динаміку розрахункових показників, існує ряд проблем, які не дозволяють використовувати можливості Інтернет-системи декларування товарів на Київській митниці в повному обсязі. У наступному параграфі роботи ми проаналізуємо ці проблеми.

Ефективність впровадження модернізованих Інформаційних технологій у митний бізнес виражається у підвищенні якості митного регулювання та митного контролю, збільшенні грошових надходжень до державного бюджету, підвищенні ефективності правоохоронної та інформаційно-аналітичної діяльності митних органів.

Впровадження технічного прогресу на митниці загрожує низкою проблем. Перший - це вдосконалення законодавчої бази. Нові технології надання державних послуг часто вимагають перегляду законодавчої бази їх впровадження. Друга проблема полягає у влаштуванні пунктів пропуску на митному кордоні з використанням сучасних планових рішень та конструкцій, що відповідають вимогам технології митного оформлення та контролю. По-третє, необхідно укласти міжурядові угоди про обмін інформацією та угоди з іншими митними службами. [77]

Нові технології вимагають не лише вдосконалених технічних засобів праці, а й нових підходів до організації управління. Науково-технічний прогрес вносить зміни у розподіл державних ресурсів. Наслідком впровадження науково-технічного прогресу на митниці є зміна структури митних активів.

Витрати митної служби на придбання комплексів інспекційних інспекцій та інших сучасних технічних засобів митного контролю, обладнання зв'язку, лабораторного обладнання, митниці, морської, річкової та авіаційної техніки та їх обладнання. Це призведе до збільшення частки машин та обладнання в основних фондах митниці та постів. Зростуть інвестиційні витрати на реконструкцію та модернізацію пунктів пропуску на митному кордоні України.

Однією з економічних проблем впровадження досягнень науково-технічного прогресу на митниці є оцінка її ефективності. Результатом митниці є надання послуг. Особливістю надання послуг, на думку експертів, є те, що ресурсозберігаючий ефект від впровадження нових технологій у цій галузі проявляється в меншій мірі, ніж у матеріальному виробництві. Зменшення (відносної) вартості соціальної праці на одиницю наданих послуг або виконаних робіт є кінцевим національним економічним ефектом. Вигода від впровадження досягнень науково-технічного прогресу в митному бізнесі полягає в підвищенні точності розрахунку митних платежів та їх повнішому включенні до державного бюджету

Митниця України повинна налагодити широку співпрацю з багатьма вітчизняними та іноземними організаціями, які є лідерами у галузі високих технологій. Це, в свою чергу, дасть змогу замовити та доставити митним органам такі технічні засоби, які відповідають найсучаснішим вимогам до митної служби. [78]

Якщо ввести та розпочати процес вдосконалення митної служби до 2021 року, інформаційні технології - це вищий рівень. Тоді, за моїми розрахунками, можна сказати, що введення Єдиної автоматизованої інформаційної системи до діяльності митних органів матиме величезний позитивний ефект. За моїми підрахунками, запровадження автоматизованої системи контролю за доставкою товарів збільшить поставки товарів з 30% до 90-95%, що сприяло збільшенню обсягу митних зборів.

3.3 Удосконалення інформаційного забезпечення на митниці в контексті запровадження загальної декларації прибуття (ЗДП)

Змінні умови розвитку світової торгівлі на початку XXI століття призводять до створення сучасних систем управління та технологій регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Сучасні підходи до регулювання зовнішньої торгівлі визначають принципи митних служб світу на найближчі роки. До них, зокрема, належать:

- застосування інформаційних технологій митного декларування та контролю;
- розвиток зовнішнього та внутрішнього інформаційно-митного середовища та обмін інформацією в них;
- моделювання митних процесів;
- розвиток нових взаємовідносин між митною системою та учасниками зовнішньоекономічної діяльності.

Поява інформаційних технологій, пов'язаних з новими моделями зовнішньоекономічної корпоративної діяльності, призвело до кардинальних змін у характері митної служби, вимагало вдосконалення митно-логістичної, митно-розрахункової операції, системи управління ризиками, що стало б справді ефективним сучасним інструмент державного регулювання зовнішньої торгівлі [14].

Розвиток митної системи в сучасному розумінні повинен базуватися на глобальній співпраці митних органів, стратегічному партнерстві з учасниками зовнішньоекономічної діяльності, митними перевізниками, представниками митниці, уповноваженими суб'єктами господарської діяльності, власниками митних складів та експертними організаціями. Ця співпраця повинна

охоплювати широкий спектр предметних областей не тільки в галузі технологій та об'єктів обміну, але і в області вдосконалення структури управління, в галузі автоматизації та інформаційного забезпечення митних операцій та управлінських рішень, а також підготовки фахівці в галузі митної справи. Сьогодні стає зрозумілим, що інтеграція у митній галузі є фактом завдяки стану міжнародного обміну,

Враховуючи сучасний стан митної служби та тенденції її розвитку, можна виділити основні напрямки вдосконалення інформаційного забезпечення митної системи:

- вивчення сучасних проблем та тенденцій розвитку митної системи;
- вивчення місця, ролі та розвитку інформаційного забезпечення в митній системі;
- системний перехід при аналізі законодавчих та правових основ інформаційного забезпечення, завдань та функцій управління, інформаційних потоків та ієрархій у митній системі;
- розвиток інформаційного забезпечення макро- та мікромоделей у митній системі;
- розробка методології АІС;
- розвиток управління інформаційними та митними технологіями;
- створення ефективних робочих місць для митників;
- розробка основ інформаційного забезпечення інтегрованих митних систем [14].

Реалізація вищезазначених напрямків нерозривно пов'язана з основними практичними завданнями, що мають пріоритет у розробці сучасних методів і моделей.

До них насамперед належать:

- уніфікація та стандартизація ІТТ у митній системі;
- використання нових автоматизованих ІТ у митній діяльності;
- вдосконалення існуючого програмного забезпечення та підсистем;
- запровадження митно-розрахункового центру на базі ІТ;

- інформаційне забезпечення при використанні методу аналізу ризиків.

Одним з основних шляхів модернізації інформаційних технологій є широкомасштабна автоматизація процедур митного оформлення та контролю, прикордонного контролю та вдосконалення управління митною діяльністю на основі ефективного використання нових інформаційних та телекомунікаційних технологій [9].

У Концепції розвитку митних органів України має бути визначена низка пріоритетів, які мають бути вирішені з метою визначення найбільш ефективних методів виконання завдань у митній галузі відповідно до міжнародних стандартів:

- підвищення якості митного регулювання, сприяння створенню умов для залучення інвестицій в економіку, надходжень до державного бюджету, захисту вітчизняних виробників, захисту інтелектуальної власності та максимального сприяння зовнішньоторговельній діяльності;

- вдосконалення митного адміністрування, включаючи розробку системи управління ризиками на основі впровадження митних процедур відповідно до міжнародних стандартів, заснованих на останніх досягненнях в галузі інформаційних та управлінських технологій;

- посилення співпраці з іноземними та міжнародними органами та організаціями у боротьбі з тероризмом, контрабандою зброї, наркотиків та контрафактних товарів, а також у забезпеченні економічної, екологічної та радіаційної безпеки.

В даний час у державах-членах Митного союзу та Єдиного економічного простору триває робота зі створення національних «Єдиних вікон» з урахуванням досвіду Світової митної організації та рекомендацій Європейської економічної комісії ООН. [85]

Необхідно вдосконалити існуючу систему управління ризиками. Диференціація учасників є основним напрямком розвитку управління ризиками у найближчі роки. Диференціація учасників зовнішньоекономічної діяльності дозволить відокремити поважних учасників від потенційних порушників,

зменшивши контрольні операції проти першої категорії осіб до декларативного принципу та одночасно посиливши контроль над другою групою в міру необхідності.

Більше того, слід зазначити, що в даний час у всьому світі активно розвивається так званий системний підхід до категоризації учасників зовнішньоекономічної діяльності при здійсненні митного контролю. Його реалізація визнана однією з цілей розвитку митних служб країн-членів ЄС, США, Японії та інших країн.

Крім того, необхідно створити найбільш сприятливі умови для перетину кордону. Ввести принцип "дві служби на кордоні". Не лише розширити процедуру попереднього інформування на залізничному, морському та повітряному транспорті, а й створити умови, що сприяють переважному використанню попередньої митної декларації товарів замість обов'язкового попереднього інформування. [80]

На закінчення можна зробити висновок, що основні зусилля Євразійської економічної комісії та митних органів держав - членів Митного союзу та обов'язково спільні з учасниками зовнішньоекономічної діяльності повинні бути спрямовані на:

- розробка та вдосконалення нормативної бази Митного союзу та приведення у відповідність із нею національних законодавчих актів держав-членів Митного союзу. Потрібно максимально усунути еталонні стандарти та національні особливості в діяльності митних органів;

- формування інтегрованої інформаційної структури юридично значущого міждержавного обміну даними та електронні документи на митній території Митного союзу на основі Інтегрованої інформаційної системи зовнішньої та взаємної торгівлі;

- стандартизація та уніфікація здійснення митних процедур з використанням інформації та програмного забезпечення на рівні національних сегментів інформаційних систем.

Запровадження загальної декларації прибуття (ЗДП) передбачає удосконалення електронізації процесів на митниці для зменшення суб'єктивізму, полегшення роботи інспекторів та прискорення проведення митних процедур.

7 листопада 2020 р. в Україні запрацює загальна декларація прибуття для пропуску через митний кордон. [83]

Хто зобов'язаний подавати загальну декларація прибуття (далі - ЗДП)?

Перевізник (або від його імені інша особа - брокер)

Яким чином можна подати ЗДП?

ЗДП подається до митного органу у вигляді електронного повідомлення, засвідченого електронним цифровим підписом, через кабінет користувача або через API інтерфейс для подачі з різних систем.

Чи можуть ЗДП подаватись через API інтерфейс для портових та транспортних систем?

У випадках, визначених Кабінетом Міністрів України, для подання ЗДП можуть використовуватися комерційні портові або транспортні інформаційні системи, за умови що такі системи забезпечують передачу ЗДП до митних органів у строки, встановлені статтею 194-2 Митного Кодексу України.

Як дізнатись реєстраційний номер, присвоєний ЗДП автоматизованою системою митного оформлення (АСМО)?

Автоматичне присвоєння реєстраційного номеру ЗДП і його відображення відбувається в Кабінеті користувача та додатково надсилається на зареєстровану електронну пошту.

Якщо подача була через API інтерфейс, здійснюється відправка номеру ЗДП у відповідь на повідомлення.

Протягом якого часу Митний орган здійснює аналіз ризиків за ЗДП?

Митний орган здійснює аналіз ризиків за ЗДП протягом однієї години з моменту її отримання. Після цього виконує митні формальності, визначені за результатами такого аналізу.

Які строки подання ЗДП?

Строки залежать від засобів та способів переміщення товарів через митний кордон України:

1) для перевезення товарів морським транспортним засобом - не пізніше ніж за чотири години до прибуття товарів у перший пункт пропуску на митній території України;

2) для перевезення товарів річковим транспортним засобом - не пізніше ніж за дві години до прибуття товарів у перший пункт пропуску на митній території України;

3) для перевезення товарів повітряним транспортним засобом:

а) тривалістю чотири години і більше - не пізніше ніж за чотири години до прибуття товарів у перший пункт пропуску на митній території України;

б) тривалістю менше чотирьох годин - не пізніше моменту вильоту повітряного судна;

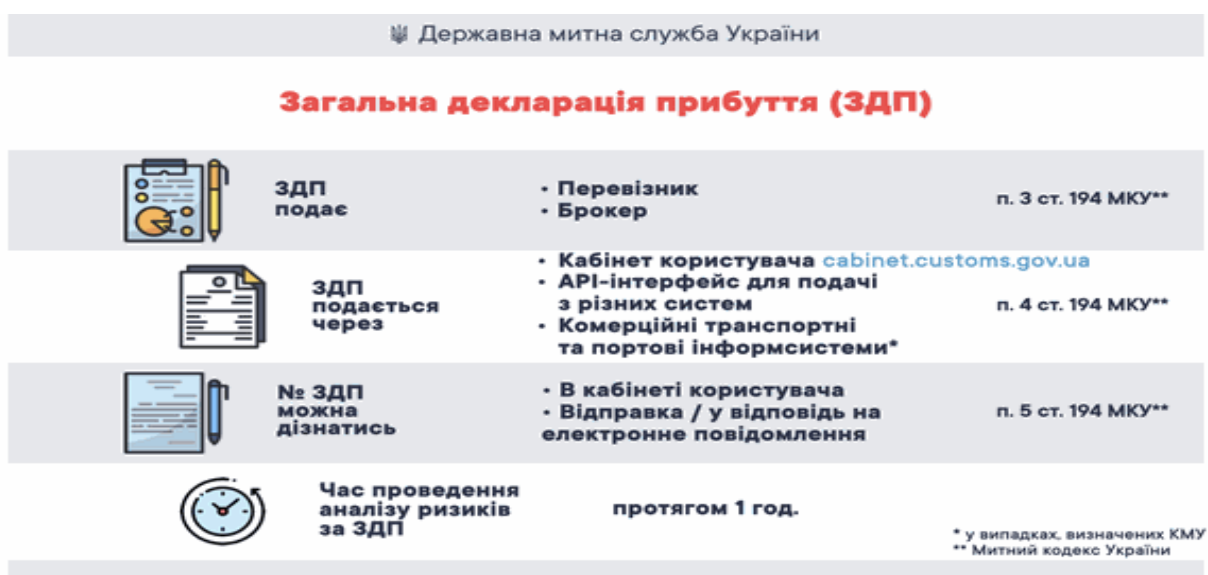

Рисунок 3.2 – Загальна декларація прибуття

Строки подання загальної декларації прибуття (ЗДП)

Рисунок 3.3 – Строки подання загальної декларації прибуття

- 4) для перевезення товарів залізничним транспортним засобом:
- тривалістю дві години і більше - не пізніше ніж за дві години до прибуття товарів у перший пункт пропуску на митній території України;
 - тривалістю менше двох годин - не пізніше ніж за одну годину до прибуття товарів у перший пункт пропуску на митній території України;
- 5) для перевезення товарів автомобільним транспортним засобом - не пізніше ніж за одну годину до прибуття товарів у перший пункт пропуску на митній території України

Питання, пов'язані з поданням загальної декларації прибуття[84]

1. Якими нормами законодавства врегульоване запровадження загальної декларації прибуття (далі – ЗДП)?

Застосування в Україні ЗДП регулюється положеннями пункту 12¹ частини першої статті 4, пункту 5 частини другої статті 191, статей 194¹ та 194² Митного кодексу України (далі – Кодекс), наказом Міністерства фінансів України від 13.08.2020 № 502 «Про затвердження Переліку відомостей, що вносяться до

загальної декларації прибуття», зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 19.10.2020 за № 1019/35302.

2. Хто зобов'язаний та хто має право подавати ЗДП?

Відповідно до пункту 5 частини другої статті 191 Кодексу перевізник зобов'язаний у строки, встановлені статтею 194² цього Кодексу, подавати в установленому Кодексом порядку до митного органу ЗДП.

Згідно з частиною третьою статті 194¹ Кодексу ЗДП подається до митного органу перевізником, що переміщує товари, або від його імені іншою особою.

3. Які повноваження повинна мати особа, яка від імені перевізника подає ЗДП, чи повинна така особа надавати митним органам підтвердження своїх повноважень?

Взаємовідносини перевізника та іншої особи визначаються відповідно до норм національного цивільного законодавства країни, де така особа реалізує свій обов'язок у відповідності до домовленостей (договору) із перевізником щодо подання ЗДП. Митні органи при прийнятті ЗДП, яка подана іншою особою від імені перевізника, не вимагають надання документів або інших доказів наявності у такої особи права подавати ЗДП, проте це не виключає наявності відповідного документа (договору) у перевізника, якщо це передбачено відповідно до цивільного законодавства.

4. Чи можливе подання ЗДП перевізниками-нерезидентами?

ЗДП є електронним повідомленням, яке при поданні митному органу засвідчується електронним цифровим підписом - кваліфікаційним електронним підписом (КЕП). На сьогодні наявність КЕП у нерезидентів не передбачена законодавством України.

5. Куди подається ЗДП?

Згідно з частиною першою статті 194¹ Кодексу ЗДП подається до митного органу, у зоні діяльності якого розташовано пункт пропуску через державний кордон України, де товари вперше перетнуть митний кордон України.

6. Чи може ЗДП подаватися до іншого митного органу, крім того де товари вперше перетнуть митний кордон України?

Згідно з частиною першою статті 194¹ Кодексу у випадках, визначених Кабінетом Міністрів України, загальна декларація прибуття може подаватися до іншого митного органу, ніж до митного органу, у зоні діяльності якого розташовано пункт пропуску через державний кордон України, де товари вперше перетнуть митний кордон України. [89]

7. Як здійснюється подання ЗДП митним органам?

Відповідно до частини четвертої статті 194¹ Кодексу ЗДП подається до митного органу у вигляді електронного повідомлення, засвідченого електронним цифровим підписом, або через інтерфейс для подання такої декларації, розміщений на офіційному веб-сайті Держмитслужби.

У випадках, визначених Кабінетом Міністрів України, для подання ЗДП можуть використовуватися комерційні портові або транспортні інформаційні системи, за умови що такі системи забезпечують передачу ЗДП до митних органів у строки, встановлені статтею 194² Кодексу.

Можливість подання ЗДП в паперовому вигляді не передбачена митним законодавством, паперового вигляду (форми) ЗДП не існує.

8. Як здійснюється реєстрація ЗДП?

Відповідно до частини п'ятої статті 194¹ Кодексу ЗДП реєструється автоматизованою системою митного оформлення (АСМО) в автоматичному режимі після її отримання. Присвоєний ЗДП реєстраційний номер надсилається особі, яка подавала таку декларацію, в автоматичному режимі.

9. Чи можливе подання ЗДП іншим чином, крім за допомогою персонального кабінету на сайті Держмитслужби?

Митні органи Держмитслужби приймають ЗДП у вигляді електронних повідомлень засвідчених електронним цифровим підписом - кваліфікаційним електронним підписом (КЕП). На сьогодні поширені серед декларантів засоби брокерського програмного забезпечення дозволяють подавати ЗДП митним органам у вигляді електронних повідомлень.

10. Де можна знайти на сайті Держмитслужби та заповнити форму ЗДП англійською мовою?

На сьогодні форма, яка розміщена на сайті Держмитслужби, передбачає можливість заповнення відповідних полів ЗДП українською або англійською мовами, при цьому назви полів зазначені українською мовою.

11. Чи передбачена адміністративна відповідальність за неподання ЗДП, невчасне її подання або подання з окремими незаповненими полями?

На сьогодні законодавством України з питань митної справи не визначена адміністративна відповідальність, як за порушення митних правил, за неподання ЗДП, невчасне її подання або подання ЗДП з окремими незаповненими полями.

12. Яким чином буде здійснюватися аналіз інформації, зазначеній у ЗДП, на предмет аналізу ризиків?

Згідно з частиною восьмою статті 194¹ Кодексу митний орган у зоні діяльності якого розташовано пункт пропуску через державний кордон України, де товари вперше перетнуть митний кордон України, здійснює аналіз ризиків за ЗДП протягом однієї години з моменту її отримання та виконує митні формальності, визначені за результатами такого аналізу, після прибуття товарів у перший пункт пропуску (пункт контролю) через державний кордон України.

13. Як перевізник може скоротити час перебування в пункті пропуску через митний кордон України через виконання митних процедур, пов'язаних із застосуванням ЗДП?

Перевізник для прискорення виконання митних формальностей крім звичайних формальностей, які були і раніше передбачені законодавством, для прискорення проведення митних формальностей, пов'язаних із застосуванням ЗДП, може повідомити посадовій особі митного органу отриманий реєстраційний номер ЗДП, надісланий автоматизованою системою митного оформлення Держмитслужби.

14. Чи можливе зазначення відомостей про перевезення консолідованих вантажів в межах однієї ЗДП?

Автоматизованою системою митного оформлення Держмитслужби передбачена можливість прийняття та реєстрації ЗДП на консолідований вантаж, який перевозиться в одному транспортному засобі комерційного призначення.

15. Чи можливе зазначення відомостей про вантаж, який перевозиться в декількох вагонах, в межах однієї ЗДП?

Автоматизованою системою митного оформлення Держмитслужби передбачена можливість прийняття та реєстрації ЗДП на вантаж, який перевозиться в декількох транспортних засобах комерційного призначення залізничного транспорту у складі одного потяга.

16. На ввезення яких вантажів (товарів) не потрібно подавати ЗДП?

Згідно з частиною другою статті 194¹ Кодексу ЗДП не подається у разі ввезення:

1) товарів, що переміщуються морськими, річковими та повітряними суднами, які під час перебування на митній території України не роблять зупинок у портах чи аеропортах, розташованих на цій території;

2) товарів, що переміщуються трубопровідним транспортом та лініями електропередачі;

3) листів, поштових карток та секограм;

4) товарів, що переміщуються відповідно до вимог актів Всесвітнього поштового союзу;

5) військової техніки та інших товарів, передбачених статтею 252 цього Кодексу;

6) товарів, що ввозяться на митну територію України особами, яким надано митні пільги, передбачені статтями 383 - 386, 388, 389, 391 і 392 Кодексу, та які ввозяться на митну територію України у зв'язку з наданням таких пільг;

7) товарів, що переміщуються із застосуванням книжки (карнета) А.Т.А.;

8) товарів, що переміщуються громадянами для особистих, сімейних та інших потреб, не пов'язаних із провадженням підприємницької діяльності, у ручній поклажі або в супроводжуваному багажі;

9) товарів, що ввозяться для спортивних цілей учасниками офіційних спортивних змагань;

10) припасів, які знаходяться на борту транспортного засобу, що прибуває на митну територію України;

11) транспортних засобів особистого користування;

12) товарів, необхідних для подолання наслідків стихійного лиха, аварій, катастроф, епідемій;

13) органів та інших анатомічних матеріалів людини для потреб трансплантації. [88]

17. Чи потрібно подавати ЗДП при ввезенні порожнього вантажного транспортного засобу?

Згідно з пунктом 12¹ частини першої статті 194¹ Кодексу ЗДП є повідомленням про товари. Якщо вантажний транспортний засіб за визначенням Кодексу є «транспортним засобом комерційного призначення» (зокрема метою переміщення транспортного засобу через митний кордон є його використання в міжнародних перевезеннях для платного транспортування осіб або для платного чи безоплатного промислового чи комерційного транспортування товарів), подання ЗДП для його ввезення на митну територію України не потрібно. Якщо вантажний транспортний засіб, який ввозиться, за визначенням Кодексу є товаром - необхідне подання ЗДП.

18. Чи можуть бути пропущені товари на митну територію України без подання ЗДП?

Згідно з частиною одинадцятою статті 194¹ Кодексу пропуск через митний кордон України товарів та транспортних засобів комерційного призначення, що їх перевозять, здійснюється після подання митному органу загальної декларації прибуття та виконання необхідних митних формальностей, визначених за результатами аналізу ризиків за такою декларацією. При цьому слід

враховувати перелік товарів на які ЗДП не подається визначених частиною другою статті 194¹ Кодексу.

19. Чи буде прийнята митними органами ЗДП, якщо окремі поля ЗДП не будуть заповнені?

ЗДП може бути прийнята митними органами, якщо окремі поля ЗДП не будуть заповнені. При цьому відсутність передбачених законодавством відомостей в ЗДП може вплинути на виявлення митним органом ризиків та необхідність виконання митних формальностей, визначених за результатами аналізу ризиків за такою ЗДП.

20. Де можна отримати інформацію про запровадження ЗДП. Як Держмитслужба забезпечує інформування перевізників та проводить інші заходи з питань взаємодії щодо запровадження в Україні ЗДП?

На сайті Держмитслужби в розділі «Новини» розміщується актуальна інформація про запровадження ЗДП для всіх зацікавлених осіб. Крім цього митниці на місцях проводять відповідну інформаційну роботу на регіональному рівні. Також з відповідальними представниками Укрзалізниці, з представниками авіа- та автоперевізників, морських агентів та митних брокерів було проведено ряд робочих нарад з питань, пов'язаних із підготовкою до подання ЗДП.

Удосконалення інформаційного забезпечення на митниці передбачає підвищення якості митного регулювання, прискорення процедур митного оформлення та вдосконалення митного адміністрування, що сприятиме доходам бюджету, забезпеченню безпеки ланцюгів постачань товарів, підтримці міжнародній торгівлі, захисту інтересів бізнесу та громадян також і в умовах дії коронавірусної інфекції (COVID-19).

3.4 Висновки до розділу 3

Таким чином, багато факторів впливають на економічні та соціальні процеси в суспільстві, але прискорення НТР є головним.

Будь-яке підприємство не може мати гарного майбутнього, якщо воно не буде постійно впроваджувати результати НТП, оскільки від цього залежить якість продукції, витрати на її виробництво та реалізацію, обсяг реалізації та розмір отриманого прибутку. [93]

Зробимо кілька висновків про роль науково-технічного прогресу в митниці та її основних сферах.

Планування НТП, як на будь-якому підприємстві, так і в митній службі, повинно здійснюватися на основі довгострокової стратегії розвитку, розробленої підприємством, з урахуванням реальних фінансових можливостей.

Під ефективністю STP розуміється співвідношення ефекту і вартості, викликаного цим ефектом. Під ефектом розуміють позитивний результат, який отримують в результаті реалізації досягнень STP.

За останні роки російська митниця значно просунулась у розробці, впровадженні та широкому застосуванні передових інформаційних митних технологій у галузі митного оформлення та митного контролю.

Модернізація митної служби, підготовка до роботи в умовах, продиктованих Митним кодексом, неможлива без оснащення митних органів сучасними технічними засобами та широкого впровадження інформаційних технологій. [90]

Сучасні звичаї - це новітні інформаційні технології; це найдосконаліші засоби митного контролю, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність; це ідентифікаційні та дактилоскопічні інструменти, обладнання для лабораторних досліджень, радіовимірвальне обладнання та багато іншого. Використання інформаційних систем та технологій у діяльності митних органів дозволяє ефективно виконувати поставлені завдання, що стосуються ефективного здійснення митного адміністрування.

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

В дипломній роботі було оцінено ефективність інформаційного забезпечення, а також онлайн-декларування в митних органах на прикладі Київської митниці.

Для досягнення цієї мети в роботі були поставлені і вирішені такі завдання:

1. Оцінка стану інформаційного забезпечення митних органів на території України;

2. Оцінка стану практики застосування онлайн-декларації в митних органах України.

3. Вивчення зарубіжного досвіду використання технології електронного декларування.

4. Аналіз вимог до системи електронного декларування за допомогою Інтернету.

5. Оцінка ефективності використання інформаційної підтримки та онлайн-декларування в Київській митниці на основі статистичних методів.

6. Розроблені пропозиції щодо вдосконалення Інтернет-декларації як методу інформаційного забезпечення на прикладі Київської митниці.

Застосування технологій електронного декларування повинно значно полегшити роботу декларантів, мінімізувати кількість документів на папері, а головне зробити обмін документами та інформацією між торговцем та митницею швидким та прозорим

На сьогоднішній день використовуються два варіанти системи електронного декларування - електронна декларація з підключенням до відомчої локальної комп'ютерної мережі митниці та електронна декларація з підключенням через Інтернет. [91]

Київська митниця - унікальний митний орган, одна з найбільших митних установ на повітряних пунктах пропуску.

Структура Київської митниці включає 54 відділи, 12 з яких безпосередньо здійснюють митне оформлення та митний контроль, 2 митні пункти аеропорту Бориспіль (пасажирський), що включає 8 відділів та 50 пунктів митного оформлення, а також аеропорт Бориспіль (вантажний), який включає 3 департаментів, а загальна чисельність персоналу митниці становить близько півтори тисячі чоловік.

У 2019 році спостерігається збільшення частки ED2 у загальній кількості декларацій у 11 разів. Завдяки цьому відбувається покращення основних техніко-економічних показників митної діяльності. При постійній середній кількості працівників на 24% спостерігається збільшення загальної кількості заповнених декларацій у першій половині 2019 року та на 0,4% у другій половині порівняно з 2017 роком. Час подання однієї декларації скорочується на 5 % у першій половині року та на 15% у другій, середня сума митних зборів, що стягуються з одного ПЗЗ у другій половині 2019 року, збільшується на 3%.

Дані аналізу показують, що у другій половині 2019 року показники, пов'язані з ефективністю декларації, зменшилися порівняно з першим кварталом того ж року. Це свідчить про наявність проблем із впровадженням декларації Інтернету у практику роботи Київської митниці.

Не зупиняючись на досягнутих результатах, Київська митниця прагне виробити єдину позицію з учасниками зовнішньоекономічної діяльності щодо митного оформлення товарів за допомогою Інтернет-декларації.

Використання технологічної схеми ЕД-2 на Київській митниці надає такі можливості: документи надсилаються на митний пост з робочого місця (за наявності Інтернету), з'являється швидкий та прямий доступ до електронного центру обробки інформації, електронний вводиться підпис, мінімізується оформлення документів, є реальна можливість ефективно працювати на віддаленій відстані від митного поста. [92]

Минулого року робота Київської митниці була спрямована на розширення практики використання електронного декларування. З метою розширення практики електронного декларування товарів із використанням Інтернету

Київської митниці проводилась систематична робота з роз'яснення торговцям переваг використання цієї форми декларації.

І все ж, незважаючи на очевидні переваги цієї технології, вона не знаходить активної підтримки з боку учасників зовнішньоекономічної діяльності при переході до електронного декларування без подання відповідних документів на папері до митних органів. У дипломній роботі визначено основні проблеми впровадження Інтернет-декларації в діяльність Київської митниці та розроблено основні напрями вдосконалення цього процесу.

Для вирішення проблеми введення декларації Інтернету в митну діяльність необхідно підвищити стабільність програмного забезпечення та каналів зв'язку, розробити електронний документообіг, створити єдину електронну базу даних дозволів інших контролюючих органів, а також збільшити потужність та технічне оснащення прикордонних складів для тимчасового зберігання, зокрема, системи електронного обліку запасів розподілу. З'ясування особливостей та переваг електронного декларування учасникам зовнішньоекономічної діяльності також залишається актуальним.

Без змін до існуючих підходів до організації митного контролю, заснованих на принципі «перевірка та звільнення», та без переходу до нового способу мислення, гаслом «звільнення та контроль» може бути подальше збільшення частка електронної декларації у формі ED-2 незабаром буде проблематичною.

Перший етап реалізації Стратегії (2019-2021 роки) націлений на створення необхідних інституційних основ і технологічних умов системного перекладу митної служби України на якісно новий рівень розвитку.

Подальше інституційний розвиток митної служби України буде здійснюватися на сучасній нормативно-правовій, теоретико-методологічній та техніко-технологічній базі митної справи.

В рамках цього етапу передбачається виконання пріоритетних науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, орієнтованих на:

Створення і вдосконалення інформаційно-програмних засобів, що забезпечують здійснення митних операцій і проведення митного контролю;

Створення і вдосконалення інформаційно-технічних засобів; вдосконалення обміну інформацією в рамках Митного союзу і з країнами - членами Світової організації торгівлі;

Подальший розвиток надання державних послуг і виконання державних функцій в електронному вигляді;

Вдосконалення системи забезпечення інформаційної безпеки митних органів;

Вдосконалення правоохоронної діяльності.

На першому етапі передбачається реалізація наступних цільових установок інституційного розвитку митної служби України :

створення програмних засобів обліку і планування перевірочних заходів з метою забезпечення своєчасного та повного обліку результатів перевірочної діяльності в рамках здійснення митного контролю після випуску товарів;

Впровадження нової методики ідентифікації товарів, визначення їх ринкової вартості і походження, розробки норм виходу продукції при митних процедурах переробки на митній території (за межами митної території), а також реєстрація зазначених методики в державних органах;

Створення центрів з прийняття попередніх рішень про класифікації товарів відповідно до товарною номенклатурою зовнішньоекономічної діяльності.

Створення єдиної системи електронного подання та обробки заяв, пов'язаних з призупиненням випуску товарів;

Розробка проекту наднаціональної нормативно-правової бази щодо захисту прав інтелектуальної власності митними органами інтеграційних об'єднань на пострадянському просторі;

Ефективне використання системи управління ризиками та цільових методик мінімізації ризиків для надійного запобігання порушень митного законодавства Митного союзу, а також законодавства України про митну справу;

Розширення спектра використовуваних в митній справі методів і моделей прийняття управлінських рішень з урахуванням світової практики;

Адаптація до існуючих в світовій практиці митно-логістичним технологіям.

З метою забезпечення Концепції митного оформлення і митного контролю товарів в місцях, наближених до державного кордону України, буде створена відповідна інфраструктура.

Також планується проведення заходів по оптимізації структури і функцій митних органів.

Крім того, нарощування транзитного потенціалу України сприяє системне спрощення порядку здійснення митних операцій при переміщенні товарів відповідно до митної процедури митного транзиту, а також ефективне функціонування митної інфраструктури, формування та подальший розвиток Митного союзу, використання єдиної автоматизованої інформаційної системи митних органів.

Повсюдне використання системи електронного декларування та попереднього інформування сприяє зменшенню навантаження на посадових осіб митних органів при здійсненні митних операцій, що дозволить перерозподіляти їх чисельність на інші напрямки діяльності митних органів.

Особливу увагу передбачається приділити підготовці кадрів (посадових осіб митних органів і фахівців в галузі митної справи), а також розвитку соціальної сфери з урахуванням переведення ряду митних операцій в прикордонні суб'єкти України.

Разом з тим для розвитку і вдосконалення системи митного контролю після випуску товарів з урахуванням перенесення основного навантаження по здійсненню митного контролю на першому етапі реалізації Стратегії необхідно забезпечити баланс між максимальним полегшенням умов

Для міжнародної торгівлі і заходами, здійснюваними митними органами щодо захисту економічної безпеки України .

Другий етап реалізації Стратегії (2019-2021 роки) передбачає подальше підвищення ефективності діяльності митної служби України . В рамках цього етапу буде продовжено розвиток і вдосконалення інституційної та митної інфраструктури, створення нової технологічної бази, а також розвиток соціальної сфери митних органів.

Особливу увагу планується приділити розвитку мережі митно логістичних терміналів в прикордонних суб'єктах України в рамках реалізації цільових програм, комплексних федеральних і регіональних проектів, у тому числі за участю бізнес-спільноти. Удосконалення митної інфраструктури буде здійснюватися з урахуванням повсюдного впровадження системи електронного декларування.

Пріоритетом в організації діяльності митної служби України стане орієнтація на мінімізацію проявів корупції та посадових злочинів в сфері митної справи.

Формування позитивного іміджу митних органів буде здійснюватися за допомогою інформаційної діяльності через засоби масової інформації та шляхом активної взаємодії з державними та громадськими об'єднаннями. Накопичений інституційний та інфраструктурний потенціал, заснований на інноваційних, митних та інформаційних технологіях і відповідний практиці передових митних адміністрацій інших країн, буде покладено в основу сталого розвитку митної служби України .

Необхідно розробити міжвідомчий і детальний плани заходів, що передбачають конкретні заходи щодо реалізації Стратегії.

Положення Стратегії уточнюються з урахуванням реалізації пріоритетних напрямів розвитку митної служби України і змін соціально-економічної ситуації шляхом внесення в неї коректив.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Митний кодекс Митного союзу (Додаток до Договору про Митний кодекс Митного союзу, прийнятий Рішенням Міждержавної ради ЄврАзЕС на рівні глав держав від 27 листопада 2009 р. № 17). Засідання законодавства України. № 50. 2010. Ст. 6615. 235 с.
2. Закон від 27 липня 2006 р. № 149 ФЗ (із змінами та доповненнями від 28 липня 2012 р.) «Про інформацію, інформаційні технології та захист інформації». 15 с.
3. Закон від 27.11.2010 р. № 311 ФЗ «Про митне регулювання в Україні». 63 с.
4. Закон № 63 ФЗ від 6 квітня 2011 р. «Про електронний підпис». 19 с.
5. Закон від 26 липня 2006 р. № 152 ФЗ «Про персональні дані» Режим доступу: електронний ресурс. - DB Consultant Plus. 26 с.
6. Державна програма України «Інформаційне суспільство (2011–2020), затверджена Урядом України, розгляд № 1815 України від 20 жовтня 2010 р. 44 с.
7. Стратегія розвитку митної служби України до 2020 року, затверджена постановою Уряду України від 28 грудня 2012 р. № 2575 р Режим доступу: електронний ресурс Київська митна організація. 21 с.
8. Наказ Митної служби України від 22 квітня 2011 р. № 845 «Про затвердження порядку здійснення митних операцій, коли митниця декларує в електронному вигляді товари, що знаходяться в регіоні митного органу, відмінний від місця їх декларації ». 96 с.
9. Єрмілов І.С., Ігнатєва Г.В. Передові інформаційні технології на митниці // Інформаційна безпека регіонів, 2016. № 1 (22). Рр. 31–35.
10. Афонін П. Н. Інформаційні митні технології: Підручник / Афонін П. Н. М.: Троїцький міст, 2015. 352 с.

11. Афонін П. Н. Системний аналіз, управління та обробка інформації на митниці: Навчальний посібник. - СПб.: Санкт-Петербурзьке відділення ПТА, 2017. 204 с.
12. Абакумов Л. Л. Митне управління та електронне декларування - Проблеми та досягнення сучасної науки. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції: у 2 частинах. Ісхухін Т.С. (за ред. Редактора), Акчурін Б.Г., Ідельбаєв М.Х., Кабакович Г.А., Заїнулліна Г.Ш., Юсупова Р.Р., Нігматуллін О.Б. (відповідальний. секретар). 2014. С. 63–67.
13. Жабаровський А. С. Про деякі аспекти функціонування центрів електронного декларування - Академічний вісник Ростовського відділення Митної академії України, 2016. № 3 (24), с.15-20.
14. Галинкін К. На крок попереду митниці, 2016. № 6 [389]. Рр. 20–21.
15. Алішов Р. Є. Технологія автоматичного відпуску товарів як інструмент розвитку митного адміністрування Сучасні проблеми теорії та практики митного бізнесу очима молодих дослідників. Матеріали регіональної науково-практичної Інтернет-конференції 2017. С. 6–9.
16. Баутіна В.А., Атрошенко І.І. Адміністрування митних платежів Сучасні наукові дослідження та розробки, 2016 № 6 (6). Рр. 11–14.
17. Інформаційні митні технології: Підручник: О 14:00 Ю.В. Малишенко, В. В. Федоров. 2017. 396 с.
18. Гребельник О. П. Основи зовнішньоекономічної діяльності, 4-е видання, перероблене та доповнене: Підручник Київ: 2017. 430 с.
19. Покровська, В. Митниця: підручник. В. Покровська. М.: Юрайт, 2017. 732 с.
20. Андріяшин, Х. А. Митне право Х.А. Андріяшин, В. Г. Свинухов. М Юстицинформ, 2016. 264 с.
21. Дошки Б.Я., Цехановський В. В. Інформаційні технології: підручник для бакалаврів. Б.Я.Советов, В.В.Цехановський. 6-е вид. М.: Видавництво Юрайт, 2017. 263 с.

22. Астахова А. В. Інформаційні системи в економіці та інформаційна безпека на підприємствах - учасниках зовнішньоекономічної діяльності: посібник для університетів. А. В. Астахова. Видавництво СПБ Троїцького мосту, 2018. 216 с.
23. Хахаєв І. А. Інформаційні митні технології: навч. надбавка. СПб: 2017. 122 с.
24. Ясенєв В. Н. Інформаційні митні технології: Навчальний посібник. Частина 1. Київ: Київський державний університет ім. КНЕУ, 2017. 88 с.
25. Інтерв'ю Олексія Шашаєва, керівника Головного управління інформаційних технологій Митної служби України, журналу «Митний огляд», серпень 2018. С.33.
26. Єдина автоматизована інформаційна система митної служби України. (Електронний ресурс). 51с.
18. Путінцев А. В. Електронна форма декларування: можливості та проблеми впровадження "Митниці". № 3. 2017. с. 67-78.
27. Бакаєва, О.Ю. Матвієнко, Г.В. Митне право України Москва: Юрист, 201, 90 с.
28. Габричидзе Б.Н., Чернавський А.Г. Курс митного права України - М. Бізнес та сервіс, 2016. 421 с.
29. Драганова В. Г. Основи митної справи Київ: Економіка, 2017. 377 с.
30. Декларація товарів і транспортних засобів. Митний вісник, 2008. № 1.
31. Борисов К. Г. Міжнародне митне право, 2017. 63 с.
32. Драганов В. Г. Основи митної справи - Москва: Економіка, 2017. 18 с.
33. Пресняков В.Ю. Митна політика України Європа РІО ПТА, 2016. 47 с
34. Тимошенко І. В. Митне право України Д. Фенікс, 2017. 12-13 с.
35. Шишаєв А. І. Міжнародна торгівля - Київ: ЦЕМ, 2008. 19 с.
36. Зирянова Т. В. Даниленко Н. І. Митний контроль та його роль у підвищенні ефективності державного фінансового контролю. М: Фінанси та кредит, 2005. 14 с.

37. Трошкіна Т.Н. Порядок обчислення митних платежів. М Фінансове право, 2006. 26 с.
38. Бадулін О. Забезпечення сплати митних зборів. М: Право та економіка, 2004. 54 с.
39. Свінуков, В. Правове забезпечення митного контролю. М: Право та економіка, 2017. 17 с.
40. Акатова А.А., Андрєєва М.С. Контрольні показники ефективності діяльності митних органів проблем застосування та перспектив розвитку [Електронний ресурс] Електронний науковий журнал. 2016. 38 с.
41. Афонін П. Н. Орієнтири результативності митних органів проблем застосування та перспектив розвитку П. Н. Афонін, А. В. Лагуна, О. А. Чоловічі митні читання. 2017. № 1 С.79
42. Волков В. Ф. Критерії та показники для оцінки діяльності митних органів України: навчальний посібник. М. Видання Інтермедіа, 2018 р. 134 с.
43. Корчагін П. В. Концептуальні підходи до оцінки ефективності діяльності митних органів П. В. Економіка. 2017. № 46. С. 32-36.
44. Косенко В.П., Опошнян Л.І. Основи теорії ефективності митних органів України. 2017. 149 с.
45. Кулієв К. Т. Основні підходи до оцінки діяльності митних органів. З: Поліпшення освіти, теорії та практики звичаїв. 2015. с.120
46. Макрусєв В. В. Митний менеджмент В. В. Макрусєв, В.Ю. Діанова. М. Видавництво Української митної академії, 2017 р. 261 с.
47. Основи управління митними органами України: підручник / А.Г.Рибунін, В.Т. Тимофєєв, М.: ЯРМАР-ПРЕС, 2016. 140 с.
48. Ютятов К. Д. Покращення оцінки ефективності діяльності митних органів Економіка та управління 2018. №3 С.54
49. Показники ефективності та результативності професійної діяльності державних службовців Модернізація економіки та держави відповідно. вид. Є. Г. Ясін, кн.1. М. Izd. Будинок Вищої школи економіки Державного університету, 2017. 271 с.

50. Додаток N 2 до наказу Митної служби України від 30 жовтня 2017 р. № 1720.
51. Бережнюк І. Г. Митне регулювання України: національні та міжнародні аспекти: монографія. Дніпропетровськ : Акад. Митної служби України, 2009. 543 с.
52. Вакульчик О., Книшек О., Петросян А. Інтегральна оцінка фінансового стану суб'єктів господарювання під час отримання статусу уповноваженого економічного оператора. Вісник АМСУ. Серія „Економіка”. 2014. № 1 (51). С. 98-105.
53. Десятнюк О. М., Харкавий М. О. Новітня парадигма реалізації митного контролю в умовах спрощення митних процедур. Ефективна економіка. 2015. №
54. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?n=3&y=2015>. (дата звернення: 01.12.2020).
55. Деякі питання реалізації принципу „єдиного вікна” під час здійснення митного, санітарно-епідеміологічного, ветеринарно-санітарного, фітосанітарного, екологічного, радіологічного та інших видів державного контролю: постанова КМУ № 364 від 25.05.2016. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/364-2016-p> (дата звернення: 22.01.2018).
56. Дьяченко О. В. Гармонізація та спрощення національної практики здійснення митних процедур в контексті європейської інтеграції. Вісник Приазовського державного технічного університету : зб. наукових праць ПДТУ. 2015. Вип. 30. С. 276–283.
57. Митна справа : підручник / А. І. Крисоватий, С. Д. Герчаківський, О. Б. Дем'янюк та ін. ; за ред. А. І. Крисоватого. Тернопіль : ТНЕУ, 2014. 540 с.
58. Митний кодекс України № 4495-VI від 13.03.2012 р. Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4495-17> (дата звернення: 01.12.2020).
59. Оніщик Ю. В. Митний контроль як вид фінансового контролю. Науковий вісник Чернівецького університету. 2012. Вип. 628. С. 110–113.

60. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 01.12.2020).
61. Феенман В.В. Системный подход к проектированию общественного транспорта // Нидерланды: Делфта, 1996.-18 с.
62. Бойко Г.В. Методика оптимизации структуры транспорта для обслуживания городских пассажирских перевозок // Г.В. Бойко – Волгоград: ВГТУ, 2006 г. - 162 с.
63. Гудков В.А. Пассажирские автомобильные перевозки: Учебник для вузов // В.А. Гудков, Л.Б. Миротин, А.В. Вельможин, С.А. Ширяев – М.: Горячая линия – Телеком, 2006. – 488 с.
64. Горев А.Э. Основы теории транспортных систем: учеб. пособие // А. Э. Горев; СПбГАСУ. – СПб., 2010. – 214 с.
65. Максимов Ю.А. Алгоритмы решения задач нелинейного программирования // Ю.А. Максимов, Е.А. Филлиповская — М.: МИФИ, 1982.
66. Лопатин А. П. Моделирование перевозочного процесса на городском пассажирском транспорте // А. П. Лопатин. – М.: Транспорт, 1985. – 144 с.
67. Котиков Ю. Г. Основы системного анализа транспортных систем: учеб.пособие // Ю. Г. Котиков. – СПб.: СПбГАСУ, 2001. – 264 с.
68. Писецкая В.В. Логистика автомобильного транспорта: магистерская работа // <http://masters.donntu.org/2002/fem/pisetskaya/diss.htm>
69. Ганущак Н.К. Исследование существующих алгоритмов решения транспортных задач в ГИС: магистерская работа // <http://www.masters.donntu.org/2006/ggeo/ganushchak/diss/index.htm>
70. Семенов В.В. Математическое моделирование транспортных потоков мегаполиса // <http://spkurdyumov.narod.ru/Semenov.pdf>
71. Гасников А.В. Введение в математическое моделирование транспортных потоков // МФТИ, 2010 - <http://cres.mipt.ru/study/courses/optional/gasnikov/Book.pdf>
72. Таможенный Кодекс Таможенного Союза с изм. и доп. От 16.04.2010г.

73. Международная конвенция об упрощении и гармонизации таможенных процедур (совершено в Киото 18.05.1973) (в ред. Протокола от 26.06.1999) // КонсультантПлюс: справочная правовая система. – М.: КонсультантПлюс, 1997- 2010.

74. Ежегодное Послание Президента Украины к работникам таможенных служб собранию.

75. Касымбеков, Р. К. Правовая модель для таможенных процедур / Р.К. Касымбеков // Таможенные новости, 2011. - № 7. – с. 10-12.

76. Жерихов, А.В. Таможня превращается в механизм содействия внешней торговле / А.В. Жерихов // Таможенные новости, 2011. - № 10. – с. 33-35.

77. Линецкий, А.Ф. - Влияние всемирной торговой организации на внешнеторговую деятельность Украины и ее регионов в стартовых условиях / А.Ф. Линецкий, А.И. Тарасов. - Вестник УРФУ: серия экономика и управление, № 1/2014.

78. Безбах, В.В. Право Европейского Союза: правовое регулирование торгового оборота. Учебное пособие. / Под ред. В.В. Безбаха А.Я. Капустина, В.К. Пучинского. – М., Зерцало, 2009.

79. Шестакова, М.П. О таможенных процедурах. / М.П. Шестакова // Право и экономика, 2010. - № 10. – с. 23-25

80. С. Круглов - Роль информационного обеспечения в развитии экспортной деятельности российских предприятий // Научно-практический журнал "Информационная безопасность регионов", №1, 2014

81. Кожанков, А. Ю. Международная конвенция об упрощении и гармонизации таможенных процедур - международный стандарт таможенного регулирования. Принципы и содержание / А. Ю. Кожанков // Международное публичное и частное право, 2010. - № 6 - с. 24-28. 92

82. Герасименко, Ю. В. Правовое регулирование разрешительных процедур, осуществляемых таможенными органами / Ю. В. Герасименко, А. В. Сургутскова // Право и экономика, 2010. - N 8. - С. 57-65.

83. К.Г. Сусанян - Формы государственной поддержки Украинского экспорта // Украинский внешнеэкономический вестник, №8, 2010г.
84. А. Пахомов - Внешнеэкономический комплекс Украины и проблемы функционирования механизма поддержки экспорта // Институт экономики переходного периода: Экономико-политическая ситуация в Украине № 01, 2018
85. Н.А. Школяр - Корректировка системы поддержки экспорта: принципы и подходы // Украинский внешнеэкономический вестник №2, 2018
86. Егизарова В. П. Правовое регулирование таможенных процедур// Налоговый вестник , 2019. - № 1. – с. 24- 27
87. Гендугова, М. Б. Таможенные платежи и таможенные процедуры как инструменты регулирования внешнеторговой деятельности / Гендугова М. Б. // Таможенные новости, 2019. - № 7. – с. 10-12.
88. С.А. Зацаринин - Развитие экспорта отечественной промышленной продукции // Вестник Киевского государственного социально-экономического университета, № 2, 2018, с.61-64.
89. А.О. Галунина, Г.В. Токарева - Внешнеэкономическая деятельность Украины: направления, проблемы и перспективы развития // "Научное сообщество студентов XXI столетия. Экономические науки": Электронный сборник статей по материалам XXIII студенческой международной научно-практической конференции. - Харьков: Изд. "СиБАК". №8, 2018
90. В.П. Шуйский, С.С. Алабян - Пути ускорения развития украинского высокотехнологичного экспорта // Украинский внешнеэкономический вестник, №7, 2009
91. Афонин, П. Н. Информационные таможенные технологии: учеб. для вузов / П. Н. Афонин. - СПб. : Троицкий мост, 2018. - 352 с.
92. Шауфф, Ф. Бизнес и таможня / Ф. Шауфф // Таможенное регулирование. Таможенный контроль, 2018. - № 1. - с. 40-42. 93
93. В.А. Губарев - О возможности повышения доли инновационной продукции в экспорте Украины // Инновации № 5, 2019

94. И.А. Коробков - Экспорт промышленных товаров из Украины в ЕС: тенденции, проблемы и возможности // Вестник КНЕУ Университета, №5, 2019, с.139-145

95. Н.Л. Орлова - Экспортный потенциал Украины: состояние и перспективы развития в условиях глобальных изменений на мировых рынках // Научноисследовательский финансовый институт. Финансовый журнал, № 1, 2008, с.68-78

96. Н.А. Назаренко - Таможенная политика: понятие, принципы, основные направления // Наука и образование: хозяйство и экономика; предпринимательство; право и управление - 2018 - № 7 (50)

97. Ю.А. Максимов - Принципы формирования таможенной политики в сфере регулирования внешнеторговых отношений Украины, как инструмента обеспечения экономической безопасности.

98. Н.А. Назаренко - Таможенная политика: понятие, принципы, основные направления // Наука и образование: хозяйство и экономика; предпринимательство; право и управление – 2018 - № 7 (50)

99. Сайт таможенной службы Украины.

100. Служба государственной статистики Украины. - 30. Транспорт, инвестиции, логистика, таможня.

101. Власні розрахунки та показники.